Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ◊ TOŞKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган • 1995 йил 20 сентябрь, чоршанба • № 75 (10.750) • Эркин нархда сотилади

ҚАРДОШЛИК ҚАНОТ БЕРГАН ҲАМКОРЛИК

19 сентябрь куни Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев амалий ташриф билан Тошкентга келди.

Қозоғистон ва Ўзбекистон Республикалари давлат байроқлари билан безатилган пойтахт аэропортида юксак мартабали меҳмонга Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов пешвоз чиқди.

Ўзбекистон билан Қозоғистон халқлари ўртасидаги дўстлик, маданий-маънавий бирликнинг тобора мустаҳкамланиб бораётгани бугун ҳар икки мамлакатга бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтиш жараёнида айрим муаммоларни биргаликда ҳал этиш, ишлаб чиқаришнинг турли соҳаларидаги ҳамкорликни янада равнақ топтириш имконини бермоқда. Зеро, қадимдан бир дарёдан сув ичиб келган икки халқнинг бир-бирига қай даражада суяниб келганини изоҳлаш ортиқча.

Ислом Каримов билан Нурсултон Назарбоев ўртасида бўлиб ўтган суҳбат давомида икки республика ўртасидаги иқтисодий интеграцияни кучайтириш, Нукусда давом этаётган Орол денгизи ҳавзасидаги мамлакатларнинг барқарор ривожланиши масалаларига бағишланган халқаро конференция иши билан боғлиқ масалалар юзасидан фикрлашиб олинди.

Мулоқотдан сўнг ҳар икки мамлакат раҳбарлари журналистлар билан учрашиб, уларни қизиқтирган саволларга жавоб қайтардилар.

Ўзбекистон ва Қозоғистон халқлари тарихида собиқ Шўро иттифоқи талай асоратлар қолдирди. Бу асоратлар бугунги турмушимизда ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатмоқда. Улардан бири — Орол денгизи қуриши натижасида юзага келаётган экология ҳалокатидир.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов бундай муаммоларни ҳал қилиш ҳақида гапирар экан, бу борада қуруқ сўзлардан амалий ишга ўтиш даври келганини қайд этди. Халқаро Нукус конференциясида қабул қилинажак ҳужжатлар бу соҳада амалга ошириладиган тадбирлар бўйича аниқ мажбуриятларни акс эттиражагига умид билдирди.

Ўзбекистон ва Қозоғистон Республикалари раҳбарлари икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий, маданий ва бошқа соҳалардаги алоқаларга алоҳида тўхталдилар.

Ислом Каримов мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий интеграция жараёни ишлаб чиқаришнинг турли соҳаларини қамраб олаётгани, жумладан, республикалар ўртасида ўзаро кимёвий молия-саноат гуруҳи ва бошқа шу каби тузилмалар ташкил этила бошлангани келгусидаги самарали ҳамкорлик гарови бўлишини таъкидлади.

Нурсултон Назарбоев брифингда Ўзбекистонда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар жараёни ҳақида гапириб, айниқса ер ислоҳоти борасида мамлакат раҳбарияти юргизаётган сиёсат ибратли эканини айтди. Шунингдек, Қозоғистон раҳбари Ўзбекистон ҳукуматининг жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги тажрибасини ҳам «ўрнак олишга арзигулик» деб баҳолади.

Шу куни Қозоғистон Президенти Н. Назарбоев Президент И. Каримов ҳамроҳлигида Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига ташриф буюрди, пойтахтдаги айрим спорт иншоотларини бориб кўрди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

18 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Россия Федерацияси ташқи ишлар вазири Андрей Козиревни қабул қилди.

Суҳбат чоғида Ўзбекистон ва Россия Федерацияси ўртасидаги ўзаро манфаатли алоқаларни янада тараққий эттириш, Марказий Осиё минтақасида тинчлик ва барқарорликни таъминлаш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди, долзарб халқаро муаммолар юзасидан фикрлашиб олинди.

Қабул маросимида Ўзбекистон ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов иштирок этди.

Учрашувда Россия Федерациясининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Филипп Сидорский ҳозир бўлди.

(ЎзА).

РАТИФИКАЦИЯ ЁРЛИҚЛАРИ АЛМАШИНДИ

18 сентябрь куни Ташқи ишлар вазирлигининг Қабуллар уйида Ўзбекистон Республикаси билан Россия Федерацияси ўртасидаги консуллик конвенциясининг ратификацияси ёрлиқларини алмашиш маросими бўлди.

Конвенция 1994 йил 2 мартда, Ўзбекистон Президенти И. Каримовнинг Россия Федерациясига расмий ташрифи чоғида Москвада имзоланган ва ўтган йили Ўзбекистон парламенти томонидан ратификация қилинган эди. Айни пайтда ҳужжатни бу йил Россия Федерацияси Федерал Мажлиси ҳам ратификация қилди.

Консуллик конвенцияси ратификация ёрлиқларини алмашиш тўғрисидаги протоколни Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири А. Комилов ва Россия Федерацияси ташқи ишлар вазири А. Козерев имзоладилар.

Протоколни имзолаш маросимида Россия Федерациясининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Филипп Сидорский ҳозир бўлди.

(ЎзА).

ХАЛҚАРО КЕНГАШ-СЕМИНАР ЯКУНЛАНДИ

ТОШКЕНТ * TASHKENT

Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган Тошкент кенгаш-семинари 16 август куни ўз ишини якунлади.

Шу куни кенгаш-семинар иштирокчилари учрашув якуни бўйича тайёрланган баёнот лойиҳаси, бўлиб ўтган қизғин музокаралар хусусида ўз фикрларини билдирдилар. Жумладан, кенгаш президенти, Ўзбекистон ташқи ишлар вазири А. Комилов икки кун мобайнида очиқ қизғин фикр алмашишлар натижасида минтақада барқарорликни мустаҳкамлаш ва ҳамкорликни янада ривожлантириш борасида янги-янги ғоялар туғилганини таъкидлади. БМТнинг Ўзбекистондаги доимий вакили Х. Малик учрашув якунлари бўйича тайёрланган баёнот коллектив равишда амалга ошириладиган ҳаракатлар дастури бўлиб хизмат қилишини қайд этди.

Анжуман қатнашчилари «Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича Тошкент кенгаш-семинари иштирокчиларининг баёноти»ни қабул қилдилар.

Турли давлатлар ва халқаро ташкилотлар делегациялари аъзолари Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ташаббуси ва БМТнинг чуқур хайрихоҳлиги билан бошланган мазкур Тошкент кенгаш-семинари юқори даражада ва муваффақият билан ўтгани ҳамда у минтақа хавфсизлигини мустаҳкамлаш йўлида муҳим қадам бўлишини таъкидладилар. Зеро, бугун Марказий Осиёда барқарорликни мустаҳкамлашга оид турли фикр ва мулоҳазаларни жамлаш, шу йўлдаги ҳаракатларни бирлаштириш учун мана шундай кенгаш жуда зарур эди. Шу боис, кенгашда нафақат минтақа ва унга туташ давлатлар, балки, бошқа кўплаб мамлакатлар ҳукуматлари ва турли халқаро ташкилотлар вакилларининг фаол иштирок этиши унинг аҳамияти ҳамда нуфузини оширди.

Тошкентда ўтган мазкур кенгаш минтақада барқарорлик ва ҳамкорлик йўлидаги янги эзгу ишларнинг бошланиши бўлгани шубҳасиз.

***

Шу куни Марказий Осиёда хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган кенгаш-семинар иштирокчилари қадимий ва ҳамиша навқирон Самарқандга ташриф буюриб, шаҳардаги тарихий обидалар, осори атиқалар билан танишдилар.

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИК МАСАЛАЛАРИ БЎЙИЧА ТОШКЕНТ КЕНГАШ-СЕМИНАРИ ИШТИРОКЧИЛАРИНИНГ БАЁНОТИ

Марказий Осиё давлатлари ва 15-16 сентябрда Тошкентда тўпланган хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича кенгаш-семинарнинг бошқа иштирокчилари,

БМТ тамойиллари ва мақсадларига ўзларининг содиқлигини тасдиқлаган, ҳамда Марказий Осиёда тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорликнинг мустаҳкамланишига кўмаклашишда қатъийятини изҳор қилган ҳолда,

минтақавий ва умумжаҳон хавфсизлигининг яхлитлигини эътироф этган ҳолда,

Марказий Осиё давлатларининг ҳудудий бутунлигини эътироф этиш лозимлигидан келиб чиқиб,

Марказий Осиё халқларининг иқтисодий ва ижтимоий тараққиётини ҳамда уларнинг асосий ҳуқуқларини таъминлаш зарурлигини таъкидлаган ҳолда,

БАЁНОТ БЕРАДИЛАР:

Марказий Осиё давлатлари минтақада вужудга келаётган вазият учун ўзларининг масъулиятини тўла ҳис қилиб, минтақавий хавфсизлик, барқарорлик ва ҳамкорликни таъминлаш жаҳон ҳамжамиятининг муттасил ривожланишига ўзларининг коллектив равишда қўшадиган муҳим ҳиссаси эканидан келиб чиқиб ҳаракат қиладилар. БМТ ва ЕХҲТнинг асосий тамойиллари, жумладан, суверенитет, ҳудудий яхлитликни тан олиш, мунозараларни тинч йўл билан ҳал этиш ва бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик — бу мақсадларни амалга оширишга асос бўлиб хизмат қилади.

Бой ижтимоий-сиёсий, этник ва маданий ранг-баранглиги билан ажралиб турган Марказий Осиё минтақаси хавфсизлик, барқарорлик ва изчил тараққиёт минтақаси бўлиб қолиши, инсоният тараққиётига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиши мумкин ва лозим. Бу мақсадга фақатгина коллектив саъй-ҳаракатлар ва жаҳон ҳамжамиятининг ҳар томонлама қўллаб-қувватлаши орқалигина эришиш мумкин.

Кейинги пайтларда мавжуд муаммоларни ҳал қилишда ижобий йўналишлар кўзга ташланмоқда. Бироқ, бугунги кунда бу ҳаракатларни қатъий тус олган дейишга ҳали асос йўқ.

Марказий Осиё давлатлари Афғонистонда давом этаётган можаро ва Тожикистон-Афғонистон чегарасидаги вазиятдан чуқур ташвишда эканликларини изҳор қилган ҳолда, минтақавий хавфсизликнинг яхлитлиги ҳамда уни таъминлашдаги коллектив масъулиятни қатъий эътироф этадилар ҳамда БМТ ва унинг БМТТД, ЮНДКП, ЮНИСЕФ сингари органлари, шунингдек ЕХҲТ, ИКТ, МДҲ каби ташкилотларнинг амалдаги механизмларидан самаралироқ фойдаланишга даъват этади.

Шу муносабат билан Тошкент кенгаш-семинари қатнашчилари БМТ ҳомийлиги ва кузатувчи мамлакатлар иштирокида тожикларaро мулоқот доирасида Тожикистонда тинчлик ва миллий тотувликни ўрнатишнинг асосий тамойиллари тўғрисидаги протоколнинг имзоланишини ва ўт очишни тўхтатиш ҳақидаги битим муддатининг узайтирилишини кутлайдилар.

Элатлараро зиддиятлар, наркобизнес, террорчилик, қуролларнинг қонунга хилоф равишда жойдан-жойга кўчирилиши, инсонларнинг кўчишга мажбур бўлиши сингари хавф ва тазйиқларга алоҳида эътибор бериш зарур. Бу каби хафларни бартараф этиш ҳамкорликнинг муассасавий асосларини яратиш ва бу соҳада ахборот алмашиш механизмларини ишлаб чиқишни тақозо этади.

Марказий Осиё давлатлари учун иқтисодий хавфсизликни таъминлаш — умумий заруриятдир. Бу — уларнинг макроиқтисодий вазиятни барқарорлаштириш, аҳоли турмуш даражасининг бундан буён пасайишига йўл қўймаслик, иқтисодиётнинг асосий соҳаларида тузилма ўзгаришларини амалга оширишда ҳаракатларни умумлаштиришни тақозо этади.

Марказий Осиё давлатлари, янги коммуникациявий тартибни барпо этиш муҳимлигини эътиборга олиб, турли хил транспорт ва ахборот тармоқларини ўрнатиш ва кенг йўлга қўйиш ҳаётий зарурат, деб ҳисоблайдилар.

Ҳукумат ва ҳукуматга дахлдор бўлмаган турли органлар иштирок этиши лозим бўлган экология хавфсизлиги тизимини барпо этишга ҳар жиҳатдан ҳисобга олинган ёндашувни таъминлаш зарур. Бу борада оламшумул экология ҳалокати минтақасига айланган Орол денгизи ҳудуди алоҳида эътибор талаб этади.

Марказий Осиё давлатларининг илмий-техник салоҳиятидан фойдаланишда ҳамкорликни таъминлаш бўйича саъй-ҳаракатларни ташкил этиш ҳам муҳим масалалардан ҳисобланади.

Марказий Осиё давлатлари ўзларининг БМТ ва ЕХҲТнинг инсон ҳуқуқлари бўйича андозаларига содиқлигини тасдиқлайдилар, минтақада демократиялаштириш жараёнини ва кам сонли миллатлар вакилларини ҳисобга олган ҳолда инсон ҳуқуқлари муҳофазасини таъминлашни чуқурлаштиришга ҳаракат қиладилар.

Марказий Осиё давлатлари Бирлашган Миллатлар Ташкилотини янги жаҳон тартибини шакллантириш жараёнидаги энг илғор воситалардан бири сифатида унинг бу борадаги ўрнини юксак баҳолайдилар ва БМТнинг имкониятлари ҳамда орттирган тажрибаси минтақадаги мавжуд муаммоларни муваффақият билан бартараф этишга имкон яратишига ишонадилар.

Инсоният тўплаган тажриба Тошкент Анжумани муҳим ҳисса қўшган минтақавий тараққиётнинг келажагига умид ва ишонч билан қараш имконини беради.

(ЎзА)

ОРОЛ ДАРДИ — ОЛАМ ДАРДИ

НУКУС, 18 сентябрь. (ЎзА махсус мухбирлари Ғулом Мирзо, Абдураҳмон Искандаров хабар қилади). Бугун бу ерда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти раҳнамолигида Орол денгизи ҳавзасидаги давлатларнинг барқарор ривожланиши масалаларига бағишланган уч кунлик халқаро конференция иш бошлади.

Анжуманда АҚШ, Австралия, Австрия, Англия, Бельгия, Дания, Италия, Испания, Канада, Кения, Россия, Туркия, Малайзия, Франция, Финляндия, Швеция, Япония, Қувайт, Афғонистон, Ҳиндистон каби кўплаб йирик давлатлар вакиллари, нуфузли халқаро ташкилотлар мутахассислари, хорижий экспертлар, шунингдек, Марказий Осиё минтақаси вакиллари қатнашмоқда.

Орол денгизининг ҳалокати нафақат қадим Туркистон заминида истиқомат қилувчи халқларга, балки жаҳон аҳлига турғунлик даври қолдирган беомон кулфат бўлди, десак муболаға эмас. Бугунги кунда Оролнинг қурий бошлаши оқибатида юзага келган экологик муаммоларни бартараф этиш, она денгизимизни сақлаб қолиш борасида Марказий Осиё республикаларининг ҳамкорликдаги саъй-ҳаракатлари муҳим ўрин тутади. Мазкур масала бўйича 1993 йилдан буён минтақа давлатлари раҳбарларининг Россия Федерацияси вакиллари иштирокида олий даражада учрашувлар ўтказиши одатий тус олди. Ана шундай учрашувлар чоғида тузилган Оролни қутқариш бўйича халқаро жамғарма ва давлатлараро кенгаш ижроия қўмитаси фаол ишламоқда.

Ҳозирда БМТ, ЮНЭП, ЮНЕСКО, жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, жаҳон банки каби экологик ва иқтисодий йўналишдаги нуфузли халқаро ташкилотлар Орол ва Оролбўйи муаммосини бартараф этишда кўмаклашиш учун астойдил бел боғлагани эътирофга сазовордир.

Айниқса, Ўзбекистон ҳукумати, хусусан, мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг аниқ мақсадга йўналтирилган ҳаракати туфайли жаҳон халқларининг диққат-эътибори Орол денгизи ва Оролбўйи ҳавзаси муаммоларига қаратилди. Қайд этиш жоизки, ушбу халқаро тадбир ҳам Ислом Каримов Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг Дашҳовуз учрашувида кўтарган ташаббуснинг минтақа мамлакатлари раҳбарлари ҳамда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан қўллаб-қувватланиши натижаси ўлароқ ташкил этилмоқда.

Конференция қатнашчиларининг Қорақалпоғистон пойтахтига етиб келган бир гуруҳи 17 сентябрь куниёқ самолётда Орол денгизи акваториясини айланиб чиқди. Иштирокчиларнинг иккинчи гуруҳи эса шаҳарда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари бўйича фан ва техника ютуқлари кўргазмаси, шунингдек, Бердах номидаги театр биносида ташкил этилган амалий санъат намуналари кўргазмасини томоша қилдилар, киностудия биносида конференция қатнашчилари учун Орол денгизига бағишланган кинофильмлар намойиш этилди.

Анжуманнинг очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари, Орол денгизи муаммолари бўйича давлатлараро кенгаш раиси Исмоил Жўрабеков сўзга чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг халқаро конференция қатнашчиларига табригини етказди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тошкентдаги ваколатхонасининг доимий вакили Холид Малик анжуман аҳлини қутлар экан, Ўзбекистон ҳукумати, хусусан мамлакат Президенти Ислом Каримовнинг Орол денгизи ва Оролбўйи минтақаси муаммоларини ҳал этиш борасидаги саъй-ҳаракатлари ҳамда изчил ташаббусларини юксак баҳолади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Раиси ўринбосари, Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси Раиси Уббиниёз Аширбеков, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти тараққиёт дастурининг Европа ва МДҲ давлатлари бўйича бўлими директори ўринбосари Элизабет Фонг, БМТ комиссияси раиси элчи Бо Кюелен Орол денгизининг қуриши оқибатида юзага келган экологик офатни бартараф этишда Марказий Осиё давлатлари ва умуман, жаҳон ҳамжамияти амалга ошираётган ишлар хусусида сўзлаб, Нукус халқаро анжумани бу соҳада яна бир самарали қадам бўлиб қолишига ишонч билдирдилар.

Конференциянинг дастлабки мажлиси кун тартибидан ўрин олган Орол денгизи ҳавзаси давлатларининг барқарор ривожланиш масалалари мавзусида ЮНЕСКО, ЮНЭП, жаҳон банки, Орол денгизи муаммолари бўйича давлатлараро кенгаш мутахассислари, шунингдек, Туркия, Россия, Қозоғистон, Туркманистон, Ўзбекистон вакиллари маъруза қилди.

***

19 сентябрь. (ЎзА махсус мухбирлари Ғулом Мирзо, Абдураҳмон Искандаров). Орол денгизи ҳавзасини барқарор ривожлантириш масалаларига бағишланган халқаро конференция давом этмоқда.

Анжуманнинг иккинчи куни муҳокамалар мавзуси инсоният тараққиёти омилларига бағишланди. Эрталабки мажлисда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Ўзбекистондаги доимий вакили Х. Малик, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг ижрочи директори В. Крайслер, Қорақалпоғистондаги «Оила саломатлиги» номли ҳукуматга тааллуқли бўлмаган ташкилот директори А. Отаниёзова маъруза қилди. Шунингдек, бир қанча мамлакатлар вакилларининг муҳокама этилаётган масала юзасидан фикрлари тингланди.

Маълумки, Орол сувининг соҳилдан 120 километргача чекиниши оқибатида 5-6 миллион гектар майдон туз ва қум саҳросига айланди. Денгизнинг қуриб бориши минтақа иқлимига, ҳайвонот ва наботот оламига ўта салбий таъсир этаяпти. Ачинарлиси шундаки, Оролбўйи ҳудудида сув, ер ва ҳавонинг зарарланиши каби фалокатли ҳолатлар бу ерда истиқомат қилувчи миллионлаб кишилар саломатлигига катта хавф солмоқда. Халқаро ва маҳаллий экспедиция текширувлари экологик офат ва ижтимоий-маиший шарт-шароитнинг оғирлиги минтақада яшовчи аксарият аҳолининг, айниқса, оналар ва болаларнинг соғлиғига путур етказаётганини кўрсатмоқда. Биргина мисол, бугунги кунда Қорақалпоғистон ҳудудида мавжуд сув манбаларининг 68 фоизи яроқсиз ҳолда.

Ўзбекистон ҳукумати Оролбўйи аҳолисининг саломатлигини муҳофаза қилиш, уларнинг турмуш тарзини яхшилаш юзасидан ҳукуматга тааллуқли бўлмаган ташкилотлар билан яқин ҳамкорликни кенгайтирмоқда. «Экосан» халқаро жамғармаси ва ЮНИСЕФ ўртасидаги ана шундай биргаликдаги фаолият натижаси сифатида аспера — Орол денгизи ҳудудига иқтисодий ва минтақавий ёрдам лойиҳаси ишлаб чиқилиб, амалга оширила бошлангани эътиборга моликдир.

— Бу дастур Ўзбекистон ҳукумати, хусусан Президент Ислом Каримов томонидан қувватлангач, амалга тадбиқ этила бошланди, — деди «Экосан» халқаро жамғармаси президенти Юсуф Шодиметов. — Мазкур халқаро анжуман Оролбўйи минтақасидаги оғир экологик муаммолар муҳокамасига бағишлаб ўтказилаётган дастлабки йирик нуфузли тадбирдир. Конференция боис Орол фожиаси, Орол дарди — жаҳон миқёсидаги муаммо эканини теран тасаввур қиладиган давлатлар сафи янада кенгаяди. Ишончим комилки, ушбу анжуман экспертиза-ю таҳлиллардан амалий ёрдам йўлига ўтиш учун ташланган дадил қадам бўлади.

Тушдан сўнг анжуман иштирокчилари ишчи гуруҳларига бўлиниб, муҳокамаларни давом эттирдилар.

Ялпи мажлисда ишчи гуруҳлари раҳбарларининг тавсия этилаётган дастурлар тўғрисидаги шарҳлари тингланди.

(ЎзА).

«ОҚ ОЛТИН» ХИРМОНИГА

Вилоят туманларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1995 йил 19 сентябргача бўлган

МАЪЛУМОТ

(фоиз ҳисобида)

Биринчи устун — туманлар, иккинчи устун — бир кунда, учинчи устун — мавсум бошидан буён.

Бекобод	2,75	18,75
Ўртачирчиқ	2,79	15,26
Янгийўл	1,96	14,90
Бўка	2,21	13,90
Оққўрғон	2,18	13,25
Чиноз	2,00	12,56
Пискент	1,07	9,06
Қуйичирчиқ	0,93	5,52
Юқоричирчиқ	1,32	3,76
ВИЛОЯТ БЎЙИЧА:	2,00	12,43

***

1994 ЙИЛДА БЎЛГАН ЭДИ	0,36	4,93

Вилоят ҳаёти: воқеалар, хабарлар, янгиликлар

ДАЪВАТ

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ КЕНГАШИ МЕҲНАТКАШЛАРНИ ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМИГА КЕНГ ЖАЛБ ЭТИШ ВА ТЕРИМ ПЕШҚАДАМЛАРИНИ МОДДИЙ РАҒБАТЛАНТИРИШ ТАШАББУСИ БИЛАН ЧИҚДИ.

БУГУН пахтазор мардлар майдонига айланди. Йил — ўн икки ой пешона тери тўкиб, ҳалол меҳнат билан мўл ҳосил етиштирган пахтакор ва механизаторлар қаторида шаҳарлик ёрдамчилар ҳам этак тақиб далага чиқмоқдалар. Зеро умумхалқ ҳашари элимизга хос одатга айланган. Шаҳарликлар ҳеч қачон даладаги биродарларини зарур бўлган пайтда ёлғизлатиб қўймайдилар.

Ўзбекистон ХДП Тошкент вилоят кенгаши ҳам умумхалқ ишида фаол иштирок этиш, етиштирилган мўл ҳосилни ёғин-сочинли кунларга қолдирмай йиғиб-териб олиш мақсадида тегишли тадбирлар белгилади. Вилоят кенгаши ижроия бюросининг шу йил 18 сентябрда бўлиб ўтган йиғилишда вилоят пахтакорлари, ишчи-хизматчилари, фахрийлар, ёшлар, хотин-қизлар ҳамда барча меҳнаткашларга, партия аъзоларига қарата мурожаатнома қабул қилинди. Унда миллий бойлигимиз — пахтани тезроқ йиғиб-териб олишга даъват этилди, умумхалқ ҳашарида фаол иштирок этишга чақирилди.

ХДП вилоят кенгаши шунингдек, аҳолини пахта йиғим-теримига кенг жалб этиш, пешқадам туманлар, хўжаликлар, механизаторлар ва терим илғорларини рағбатлантириш мақсадида пул мукофотларини ҳам таъсис этди. Жумладан, пахта тайёрлаш йиллик режасини вилоятда биринчи бўлиб бажарган туманга 10 МИНГ СЎМ, режасини вилоятда биринчи бўлиб бажарган жамоа хўжалигига 5 МИНГ СЎМ, режасини вилоятда биринчи бўлиб уддалаган бригада ва ижара хўжалигига 3 МИНГ СЎМ, пахта териш машинасида вилоят бўйича энг кўп пахта терган механик ҳайдовчига 3 МИНГ СЎМ, вилоят бўйича қўл терими мусобақасида ғолиб чиққан теримчига 2 МИНГ СЎМ, ҳашарчилар ўртасида йиғим-терим ишларини ибратли ташкил этган шаҳар ёки туманга 10 МИНГ СЎМ мукофот бериладиган бўлди.

• *Савоб ишни ҳар ким қилиши керак*

ҲОМИЙЛАР ҲИММАТИ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси мустақиллигининг тўрт йиллиги муносабати билан Чирчиқ шаҳри ҳокимлиги шаҳардаги 14-болалар уйининг ҳар бир тарбияланувчиси номига 1000 сўмдан пул ўтказилган омонат дафтарчаларини топширди.

Шу куни Чирчиқ жамғарма банки бошқарувчиси Л. Михайлуца ҳам болалар уйи жамоасини улуғ айём билан муборакбод этиб, банк ҳисобидан 60 метр хон атласни тарбияланувчи қизларга ҳадя этди.

Болалар уйининг директори В. Д. Цой ота-онасиз, меҳрга муҳтож болаларнинг бошини силаб, уларга ғамхўрлик қилаётган ҳукуматимизга, моддий жиҳатдан таъминлаб келаётган шаҳар ҳокимлигига, фарзандларга сут ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларини етказиб бераётган «Чирчиқсут» ҳиссадорлик жамияти, Чирчиқ трансформатор заводи, «Чирчиқтаом» ҳиссадорлик жамияти жамоаларига тарбиячи ва тарбияланувчилар номидан катта миннатдорчилик билдирди.

— Биз, — дейди у.— «Электркимёсаноати», «Ўзбеккимёмаш», «Сувоқава» ишлаб чиқариш бирлашмаларидан ҳам хурсандмиз. Улар болаларнинг мириқиб хордиқ чиқаришлари, саломатликларини тиклашлари учун Бўстонлиқ туманининг тоғлар бағрида жойлашган «Флора» дам олиш масканимизни таъмирлаб беришди.

С. ЯМИНОВА.

ЧИҚИНДИДАН ҚАТРОН

ЧИРЧИҚДАГИ «Капролактам» қўшма корхонаси атроф-муҳитни ифлослантирувчи йирик манбалардан ҳисобланади. Уни қуриш жараёнида табиатга катта зарар келтириши мумкинлиги инобатга олинмаган эди. Республикамиз мустақилликка эришгач бу масалага ҳам эътибор қаратилди. Шу туфайли кейинги йилларда корхонада экологик аҳволни яхшилашга қаратилган ишлар кўлами кенгайиб бормоқда. Бу ўз самарасини бераяпти.

Корхонада жуда кўп турдаги хом ашёлар ишлатилади. Уларни қайта ишлаш жараёнида суюқ чиқиндилар ҳам ҳосил бўларди. Яқин-яқинларгача бундай чиқиндилар ёқиб юборилар эди. Капролактамчилар уни қайта ишлаш технологиясини жорий этдилар. Бу ижодий изланиш туфайли суюқ чиқиндилардан қатрон ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Уни харид қилувчилар ҳам топилди. Шундай қилиб, атроф-муҳитга зарарли бўлган яна бир чиқindининг ёқилиши барҳам топди, айни вақтда у даромад манбаи ҳам бўлиб қолди.

М. МАҲМУДОВ.

МАЪРИФАТГА ИНТИЛСА ОДАМ...

● Бизнинг суҳбат

Бундан роса бир йил муқаддам —20 сентябрь куни республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази Тошкент вилояти бўлимининг таъсис йиғилиши бўлиб ўтган эди.

Бир йил вақт нуқтаи назаридан қараганда ўзига хос марра. Ана шу маррадан туриб қилинган ишларга якун ясаш, янги вазифаларни белгилаб олиш анъанага айланиб қолган. Шу муносабат билан мухбиримиз республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази Тошкент вилояти бўлими раисининг ўринбосари Р.ШЕРАЛИЕВга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Аввало бўлим фаолияти ҳақида қисқача маълумот берсангиз.

— Ўтган бир йил мобайнида бўлимимиз шаклланди, оёққа турди, маънавий ва иқтисодий жиҳатдан тикланиб олди. У вилоятимизнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишининг истиқболли режаси асосида ўз фаолиятини олиб бормоқда. Ва бу биз ўтказаётган тадбирлар мазмун мохиятини ташкил этади. Тошкент вилоятининг ўзига хос томонлари кўп. Кўхна ва қадим воҳада яшаётган аҳолининг анъаналари жуда бой. Уларни ўрганиш ва тарғиб қилиш, маънавий-маърифий ишларни давр талаби даражасига кўтариш, халқимизнинг миллий қадриятларини, урф-одатларини, анъаналарини ўрганиш фаолиятимизнинг асосий йўналишлари ҳисобланади. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг қатор рисолаларида илгари сурилган қоида ва хулосаларни дастуруламал қилиб олганмиз.

Бўлим кенг жамоатчиликка суянган ҳолда иш юритмоқда. Вилоятимизнинг деярли ҳамма шаҳар ва туманларида унинг хўжалик ҳисобидаги гуруҳлари фаолият кўрсатмоқда. Биз ўз атрофимизга пойтахт илм-муассасаларида, вилоятимиз олийгоҳларида ва илмий тадқиқот масканларида меҳнат қилаётган олимларни, адабиёт ва санъат намоёндаларини, зиёлиларни тўплаганмиз. Улар вилоятимиз аҳолиси орасида бўлиб долзарб мавзуларда турли учрашувлар ўтказмоқдалар.

— Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 4 йиллик байрами ҳамма жойда шоду-хуррамлик билан ўтди. У бугун ҳам давом этмоқда. Сиз раҳбарлик қилаётган бўлим байрамни қандай кутиб олди?

— Байрамга тайёргарликни анча барвақт бошлаб юборган эдик. Бўлимимиз томонидан республика мустақиллигининг тўрт йиллигига бағишланган маъруза матни тайёрланди ва у фойдаланиш учун жойларга юборилди. Шунингдек, Президент И. А. Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш йўлида» номли китобини ўрганишга бағишланган маърузалар, суҳбатлар, мулоқотлар, илмий-амалий конференцияларнинг намунавий рўйхатини ишлаб чиқдик. Зиёлилардан иборат гуруҳлар жойларда бўлишиб миллий истиқлол мафкураси, мустақиллик неъматлари ҳақида бир қатор мулоқотлар уюштирди.

Байрам муносабати билан бир нечта адабий-бадиий тадбирлар ҳам ўтказилди. Жумладан Пискент туманида уюштирилган «Ўзбекистон ватаним маним» деб номланган, Тошкент туманида бўлиб ўтган «Аёл билан мунаввар олам» кўрик танловлари кўпчиликда яхши таассурот қолдирди. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

— Адабий-бадиий тадбирлар ҳақида гап кетар экан, мен шу йил баҳор ойларида Тошкент давлат аграр университетида шоира Зулфия таваллудининг 80 йиллиги муносабати билан ўтказилган «Зулфия издошлари» деб номланган кечани эсга олдим. Ана шу кўрик танловда вилоятимизнинг ижодкор аёлларидан 40 нафари иштирок этган эди.

— Бу тадбирни ўтказишда вилоят ҳокимлиги, хотин-қизлар қўмитаси, университет маъмуриятининг хизматларини алоҳида таъкидлаш лозим. Бу каби қизиқарли кечаларни тез-тез ўтказиб турамиз. Адабий-бадиий тадбирларнинг бир туркуми улуғ шоир Алишер Навоий ижодини тарғиб қилиш билан боғлиқ бўлди, яна бир туркуми Мирзо Улуғбек меъросини ўрганишга бағишланди. Бу тадбирларга Ўзбекистон Фанлар академияси қўлёзмалар институти, шарқшунослик институти олимларини кенг жалб қилдик. Улар вилоятимизнинг бир неча шаҳар ва туманларида мароқли суҳбатлар уюштирдилар.

Туркий халқларнинг улуғ шоири Юсуф Хос Хожибнинг «Қутадғу билиг» асари яратилганлигининг 925 йиллиги муносабати билан Ангрен педагогика олийгоҳида бўлиб ўтган илмий суҳбат ҳақида алоҳида тўхталмоқчи эдим. Ўзбекистон Фанлар академиясининг Қўлёзмалар институтининг директори, академик А. Қаюмов бошчилигидаги бир гуруҳ олимлар талабаларга белгиланган мавзу юзасидан қизиқарли маълумотлар бердилар. Бу учрашувнинг энг қимматли томони шундан иборат бўлдики, бўлимимиз ташаббуси билан Қўлёзмалар институти ва Ангрен педагогика олийгоҳи ўртасида яқин ҳамкорлик ўрнатишга келишиб олинди. Мазкур ўқув йилидан бошлаб талабалар Юсуф Хос Хожибнинг номи қайд этилган асари юзасидан тадқиқотлар ўтказадилар. Иқтидорли талабаларга Қўлёзмалар институти олимлари адабиётлар танлашда, тадқиқотлар ўтказишда яқиндан ёрдам беришадиган бўлдилар.

— Вилоятимизнинг шаҳар ва туманларидаги бўлимлар фаолияти ҳақида ҳам тўхталсангиз?

— Иқтисодий қийинчиликлар албатта улар фаолиятига ўз таъсирини кўрсатмоқда. Чунки улар хўжалик ҳисобида фаолият кўрсатишмоқда. Лекин шунга қарамай бир қатор шаҳар ва туманларда ходимларимиз ўз олдиларига қўйилган вазифаларни ҳалол ва сидқидилдан бажаришмоқда. Туман ва шаҳрлардаги бўлимларимиз фаолияти асосан уч йўналиш бўйича ташкил этилган. Булар халқ университетлари, семинарлар ва туркум маърузалардир. Олмалиқ ва Чирчиқ шаҳарларида, Паркент ва Қибрай туманларида амалга оширилаётган ишлардан кўнглимиз тўқ.

Вилоятимиздаги корхона, муассаса, ташкилот ва хўжаликларда марказнинг бошланғич ташкилотларини ва улар фаолиятини жонлантириб юборишга жиддий эътибор берилмоқда. Ҳозиргача 30 га яқин бошланғич ташкилотлар таянч тажриба мактаби вазифасини бажариб турибдилар.

Гап қуйи ташкилотлар ҳақида кетар экан, иш ҳамма жойда ҳам бир маромда кетяпти деб бўлмайди. Хусусан, Ўртачирчиқ, Оққўрғон, Бўка, Оҳангарон туманларида, Бекобод шаҳрида қуйи ташкилотларимиз яхши ишламаяпти. Уларнинг ташкилотлар билан шартномалари йўқ. Халқ университетлари ташкил этиш ишлари сусткашлик билан олиб борилмоқда.

— Энди муаммолар ҳақида...

— Улар талайгина. Ишончим комилки муаммолар аста-секин ўз ечимини топади. Ҳозирги вазифа мавжуд имкониятлардан фойдаланиб янада фаолроқ меҳнат қилишдан иборат.

— Энди бўлим режалари ҳақида гапириб берсангиз?

— Жума — вилоятимизда маърифат куни деб эълон қилинган. Шунга эришишни жуда-жуда истар эдимки, жума кунларида беистесно ҳар бир ташкилот, муассаса, корхонада бирон бир маърифий тадбир ўтказилса. Менинг назаримда кейинги пайтларда жойларда бундай тадбирлар ўтказишга етарлича эътибор берилмаяпти. Бунинг учун биз қуйи ташкилотлар — хусусан бошланғич ташкилотлар фаолиятини тезроқ кучайтиришимиз керак.

Ўзбек халқи ўз даҳолари билан дунёга донг таратган. Шу сабабли ҳар бир алломанинг у ёки бу баҳона ижодий меъросини тарғиб қилиш орқали халқимизни ўз тарихига ва ватанига меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялашни бош мақсад қилиб қўйганмиз. Келгусида соҳибқирон Амир Темур, Нажмиддин Кубро, Камолиддин Беҳзод каби аждодларимиз меъросини тарғиб қилишни режалаштирганмиз. Бу ишларни амалга оширишда биз вилоят ҳокимлиги, жамоат ташкилотлари ёрдами ва мададига суянамиз.

●Суратларда: кўргазманинг очилиш пайти; экспонатлардан намуналар.

Д. АҲМАД суратлари.

АЗАЛИЙ ТИЖОРАТ ҲАМКОРЛИГИ

Ҳинд тадбиркорлари иккинчи марта ўзбек диёрида ўз маҳсулотларини «Ўзэкспомарказ» республика савдо кўргазмасида намойиш этдилар.

Ҳиндистон савдони ривожлантириш ташкилоти ташкил этган савдо кўргазмаси очилиши муносабати билан 16 сентябрь куни бу ерда матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Унда «Индия тред промешн организейшн» ташкилоти раиси ва бошқарма директори К. К. Матур иштирок этди. У анжуманда сўз олиб шундай деди: «Умид қиламанки қуёшли ўзбек юртида намойиш этаётган бу кўргазмамиз меҳмондўст халқингизга манзур бўлади. Шу ўринда қайд этишни истардимки, келажаги буюк бўлган Ўзбекистон саноатчилари ишлаб чиқарган маҳсулотлар ҳам яқин келажакда жаҳоннинг энг нуфузли бозорларида ўзининг мустаҳкам ўрнини топиб олади. Кези келганда таъкидлаб ўтиш керакки, ҳинд ва ўзбек халқлари азалдан тижоратда ҳамкор ва ҳаммаслак бўлганлар. Биз бу диёрда иккинчи бор ўз маҳсулотларимизни намойиш этяпмиз. Илк сафар мамлакатда буюк инқилобий ўзгариш — мустақиллик кезлари келган эдик. Шу ўтган тўрт йил ичида, Ўзбекистонда жуда катта ўзгаришлар содир бўлибди. Бу айниқса маҳсулот ишлаб чиқариш жараёнида яққол кўзга ташланади. Кўргазмамиз ўзбек ва ҳинд халқининг мустаҳкам иқтисодий, маданий ҳамда тамал тошини бобокалонларимиз қўйиб кетган тижорат алоқаларимиз ўзгача маъно касб этиб қайта тикланганлигини яна бир бор кўрсатиб турибди.

Кўргазмада Ҳинд юртида машҳур бўлган «Марутууейн», «Белко», «Перлоскар», «Юник» ва бошқа компаниялар ишлаб чиқарган енгил, ҳарбий юк машиналари, зич ёпиладиган компрессорлар, насослар, химикатлар, кир ювиш машиналари, дори-дармонлар ип ва ипак газламалар, чарм, озиқ-овқат маҳсулотлари, халқ истеъмол моллари йиғилганларда ва харидорларда катта қизиқиш уйғотмоқда. Ҳиндистон савдони ривожлантириш «Индия тред промешн организейшн»нинг бу хайрли иши ўзбек диёрида ўзининг ижобий самараларини беради.

Ҳинд халқи азалдан ранго-ранг сарилари-ю, аёллар безаклари, атиқа-асорлари билан дунёга машҳур. Ҳинд халқининг миллий расм-русмларида аёллар либослари бугунги кунда ўзбек аёли дидига ҳам мос келаётир. Айниқса ҳинд аёлларининг миллий либоси — сариларни ўзбек аёллари севиб харид қилаётир ва ўзимизнинг кутлуғ анъаналаримизда ҳам аёлларимиз эгнида ял-ял ёнаётир.

Кўргазма зали бўйлаб айланар экансиз, ўзингизни ҳиндистонлик санъатчилар ёнида, халқ ҳунармандлари даврасида, тиббиётчилари теграсида, санъаткорлари ҳузурида тасаввур этасиз.

Анжуман сўнгида жаноб К. К. Матур йиғилганларнинг, журналистларнинг саволларига атрофлича жавоб берди.

М. ОБИДОВА.

ОРОЛ — РАССОМЛАР ИЖОДИДА

Тошкентда ўтаётган кулол-ҳайкалтарошларнинг «Орол — дардимиз» халқаро симпозиуми иштирокчилари Ҳамза номидаги санъатшунослик институтида давра суҳбати қурдилар. Орол фожеасини акс эттириш бўйича янги ижодий ғоялар ҳамда бу муаммога ёндашув масалалари устида гап кетди. Симпозиумда рассомларнинг экологик ижтимоий муаммога оид фикрларини мана шундай кенг баён қиладиган учрашуви биринчи бор ўтаётгани таъкидланди.

Мулоқотда нафақат ўзбекистонлик, балки кўплаб хорижлик рассом ва ҳайкалтарошлар ҳам иштирок этди. Жумладан, германиялик кулол-ҳайкалтарошлар Т.Штебут ва Т.Барнштейн ўзларининг Ўзбекистонга ташрифини қуйидагича изоҳлашди: ГФРда, мана, йигирма йилдан бери Орол денгизи ҳалокати тўғрисида гапирилади. Бизнинг ҳам бу минтақада истиқомат қиладиган кишилар, бу замин, улкан Орол ҳавзаси тақдири учун қайғуришимиз табиий, албатта. Бу ерга олиб келган асарларимиз эса, муаммонинг ҳал этилишига кичик бўлса-да, ҳисса бўлиб қўшилишидан умидвормиз.

Нукусда Орол муаммоларига бағишланган халқаро конференция ўтаётган айни шу кунларда рассомларнинг ҳам Орол муаммосини муҳокама қилиши — жуда муҳимдир. Бу — Орол ва Оролбўйидаги экологик аҳвол турли мамлакатларда истиқомат қилаётган кишиларни ҳам кенг ташвишга солаётганини кўрсатади.

А.ОТАЕВА,
ЎзА мухбири.

ЮТУҚЛАР СОЯСИДАГИ КАМЧИЛИКЛАР

Олмаликда иқтисодий ислоҳотлар қандай бормоқда?

ОЛМАЛИҚ шаҳрида ҳам иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш ишлари кўлами тобора кенгайиб чуқурлашмоқда. Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, бундай ишбилармонлар сафини кенгайтириш ҳамда ислоҳотнинг бошқа йўналишлари бўйича катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилди, айни пайтда у давом этмоқда.

Иқтисодий ислоҳотлар кўламини тўла тасаввур қилиш учун бир рақамни келтирмоқчиман. Бугунги кунга келиб шаҳардаги корхоналар саксон фоизининг мулк шакли ўзгарди. Улар давлат тасарруфидан чиқарилиб, жамоа хусусий мулк ёки ҳиссадорлик жамиятлари бўлиб қолди. Фақатгина шу йилнинг биринчи ярмида яна тўққизта объект ҳақиқий эгалари қўлига топширилди. Бу йил давомида мулк шаклининг ўзгариши назарда тутилган жойларнинг саксон фоизини ташкил этади.

Ҳозирги вақтда айрим соҳада монополиялик қилаётган корхона, ташкилотларни майдалаштириш, бўлиб ташлаш бўйича белгиланган топшириқларни бажариш юзасидан ҳам анча иш қилинди. Жумладан, «Вилоятсавдо», «Вилояттаом» бирлашмаларига қарашли ҳиссадорлик жамиятлари, жамоа корхоналаридан йигирма учта объект ажралиб чиқди. Умуман шу йўл билан 27 та корхона монополиядан чиқарилди. Бу тадбирнинг эътиборга лойиқ томони шундаки, корхоналар мустақил бўлсалар улар ўртасида ўзаро рақобат кучаяди. Бундан эса аҳоли фойда кўради, ҳар бир монополиядан чиққан корхона маҳсулот ва хизмат кўрсатиш сифатини яхшилашга, ўзларига мижозларни кўпроқ жалб қилишга интилади. Бу эса уларда ўз иш фаолиятини янги босқичга кўтаришга бўлган интилишни кучайтиради.

Кейинги вақтларда объектлар ва ер майдонларини кимошди ва очиқ савдолар орқали сотишга тобора катта эътибор берилмоқда. Мулкни ҳақиқий эгаларига топширишнинг бу усули самарали эканлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турипти. Шуни ҳисобга олиб, июль — август ойларида деярли ҳар ҳафтада бир мартадан кимошди ва очиқ савдолар ўтказилиб турди. Кўчмас мулк ва ерни сотишдан тушган маблағ эса шаҳарни иқтисодий-ижтимоий ривожланишига сарфланяпти. Шунинг учун ҳам шаҳар ҳокимлиги давлат мулкини тасарруфдан чиқариш ва хусусийлаштириш юзасидан ким ошди ва очиқ савдолар ўтказишни доим назорат остида сақламоқда, улар самарали ва фойдали ўтиши учун Давлатмулк қўмитаси шаҳар бўлимига ҳар томонлама ёрдам бермоқда.

Фақатгина кейинги икки ойда ўтказилган кимошди ва очиқ савдоларда умумий қиймати деярли икки миллион сўмлик давлат мулки сотилди. Жумладан, 15 та ер майдони, 10 та кўчмас мулк объектлари ўз эгалари қўлига топширилди. Шундай йўл билан топилган маблағнинг 700 минг сўмдан кўпроқ қисми бевосита шаҳар бюджетига тушди.

Иқтисодий ислоҳотлар ҳақида гап борганда давлат корхоналарини акциялаштириш соҳасидаги ишлар ҳақида тўхталиб ўтмаслик мумкин эмас. Шаҳарда бундай жамиятлар анча илгари пайдо бўла бошлаган эди. Ҳозиргача фақат рўйхатдан ўтган, демак тўла равишда мустақил бўлиб олган бундай корхоналар ўттизтага яқинлашиб қолди. Яна олтита шундай жамият бор, бироқ, уларни рўйхатдан ўтказиш пайсалга солинмоқда. Бундай аҳволни шу корхоналар раҳбарларининг масалага жиддий муносабатда бўлмасликлари билан изоҳлаш мумкин холос. Олмалиқ уйсозлик комбинати, темир-бетон конструкциялари заводи, қандолатчилик фабрикаси раҳбарлари бу ишнинг моҳиятини ҳамон тўла тушуниб етмаганга ўхшайдилар. Улар шаҳар давлат мулки ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўлимининг шу масала юзасидан мурожаатларини инобатга олмасдан жавобсиз қолдирмоқдалар.

Шаҳарда банд бўлмаган аҳолини «Завод — маҳалла» иқтисодий минтақаларига жалб қилиш бўйича ишлар ҳам бошланиб кетди. Шу йўл билан янги иш ўринлари барпо этиляпти, «Тафтинг» ҳиссадорлик жамияти жамоаси бу хайрли ишга шаҳарда биринчи бўлиб қўл урди. Гиламдўзлар қўмаги билан маҳаллаларда янги ишлаб чиқариш бўлинмалари очилди. Чунончи, учта цех ташкил этилди. Турли хил кенг истеъмол буюмларини тайёрлашга ихтисослашган бу цехлардаги ишчилар ўрни 140 тага етказилди. Иш икки-уч сменада ташкил этилиши мумкинлигини ҳисобга олинса бу рақам ўз-ўзидан икки-уч баравар ортиқ бўлади.

— «Завод — маҳалла» иқтисодий минтақаларининг истиқболи бор, деб айтиш мумкин, — дейди Давлат мулк қўмитаси Олмалиқ шаҳар бўлимининг бошлиғи Ф. Орипов, — «Тафтинг» ҳиссадорлик жамиятининг тажрибаси шундан далолат бериб турипти. Унинг бўлинмалари шаҳар ва яқин қишлоқлардаги маҳаллаларда ташкил этилган ва асосан истеъмол бозорини тўлдириш учун ишламоқда. Энг муҳими янги иш ўринларининг барпо этилганидир. Шу тадбир туфайли ўнлаб банд бўлмаган кишилар ижтимоий фойдали меҳнатга жалб қилинди. Бу уларнинг турмуш шароитларини яхшилашга олиб келиши диққатга сазовордир. Умуман иқтисодий ислоҳотлардан кўзланган асосий мақсад ҳам шундан иборатдир. Шу туфайли ҳам бу йўналишдаги ишни давом эттиришни режалаштирганмиз.

Ҳа, шаҳарда шундай минтақаларни барпо этиш ишларини янада кенгайтириш назарда тутилмоқда. Шу кунларда ками билан яна иккита шундай минтақани ташкил этиш бўйича ишлар бошланиб кетди. Шаҳардаги йирик саноат корхоналарида бу ишда қатнашишга истак билдирдилар.

Кейинги вақтда тадбиркорлик тузилмаларини рўйхатдан ўтказиш тартиби жуда енгиллашди. Бу Ўзбекистон Республикаси Президентининг бу хусусдаги фармонлари ва Вазирлар Маҳкамасининг қатор қарорлари натижасидир. Илгариги вақтдагидек турли-туман идоралар бўйлаб ҳатто йиллаб овора-ю сарсон бўлиб юриш ҳоллари барҳам топди. Шу сабабли ҳам фақатгина йил бошидан бери ўтган ойлар давомида тўқсондан ортиқ шундай тузилмалар барпо этилди ва қисқа вақт ичида рўйхатдан ўтказилди.

Бу тузилмаларнинг учдан икки қисмидан кўпроғи хусусий корхоналардир. Бундан ташқари, патент бўйича якка тартибда ишлайдиган минг нафардан ортиқ шахсий тадбиркорлар рўйхатга олинди. Улар, асосан, аҳолига турли-туман хизмат кўрсатиш билан шуғулланмоқдалар ёки истеъмол бозори учун ишламоқдалар.

Шаҳарда тадбиркорликни ривожлантириш ва ишбилармонларни қўллаб-қувватлашга қаратилган турли тадбирлар амалга оширилмоқда. Шаҳар ҳокимлиги ва унинг шу иш билан шуғулланувчи бўлими бу масалани доим диққат-эътибор марказида сақламоқда. Тадбиркорларга ҳар соҳада, чунончи ҳужжатларни расмийлаштириш бўйича маслаҳатлар берилмоқда, хусусий фаолият кўрсатишга аҳд қилганлар рағбатлантирилмоқда, уларга амалий ёрдам кўрсатилмоқда. Бунинг учун етук мутахассислардан иборат гуруҳ ишлаб турипти, унинг аъзолари ҳафтанинг маълум кунларида ишбилармонларни қабул қилиб, уларни қизиқтирган масалалар бўйича маслаҳатлар бермоқдалар.

Хусусий тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш учун ўрта ва кичик бизнесни ривожлантиришга ёрдам берувчи жамғарманинг бўлинмаси очилган. Шаҳарнинг ўзида «Ҳамкорлик» номи билан янги жамғарма ташкил этилди. Улар шаҳар корхоналарида янги технологияларни жорий қилиш, тадбиркорларга ҳуқуқий ва маслаҳат ёрдами кўрсатиш билан шуғулланмоқдалар.

— Шуни ҳам очиқ эътироф этиш керакки, бу жамғармаларнинг ҳаммаси ҳам ҳозирги босқичда тадбиркорларга амалий молиявий ёрдам кўрсатишни етарли олиб бораётганлари йўқ, — дейди бўлим бошлиғи. — Бизнинг фикримизча бу ишни мувофиқлаштирувчи ягона жамғарма тузиш лозим.

Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва уларнинг мустаҳкам оёққа туриб, самарали фаолият кўрсатишларига эришиш учун қатор бошқа муаммоларни ҳам зудлик билан ҳал қилиш талаб этилади. Уларнинг энг муҳимларидан бири ишбилармонларни маблағ билан таъминлашдир. Тўғри улар истаган миқдорда, албатта гарови етарли бўлса, пул ресурсларини олишлари мумкин. Лекин, масаланинг иккинчи томони ҳам борки, бу хусусий меҳнат фаолияти билан шуғулланувчиларга катта қийинчилик туғдирмоқда. Бу ерда гап тадбиркорларга бериладиган кредитлар учун олинадиган фоиз миқдорлари ҳақида боряпти.

— Ҳозирги вақтда айрим тармоқлар бўйича кредитнинг фоиз ставкасини камайтириш лозим деб ҳисоблаймиз, — деди бошлиқ. — Чунончи, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва қайта ишлаш билан шуғулланувчи тадбиркорларга бу соҳада муайян енгилликлар бериш лозим. Чунки, бундай тармоқлар тадбиркорлари асосан истеъмол бозори учун ишлайдилар, ўз маҳсулотлари билан уни тўлдиришга ҳисса қўшадилар.

Олмаликда иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш бўйича ишларда ютуқлар қатори айрим камчиликлар ҳам борлиги шундоқ кўзга ташланиб турипти. Бу муҳим иш силлиқ, ҳеч қандай тўсиқларсиз бораяпти, деб айтиш учун тўла асос йўқ. Умуман олганда шаҳарда монополиядан чиқариш, тадбиркорлик тизимларини барпо этиш, ижтимоий соҳа объектларини майдони билан қўшиб сотиш бўйича ишлар ҳали қониқарсиз бажариляпти. Шахсий уй-жой қуриш учун ер майдонлари белгиланганига нисбатан жуда кам сотилган. Шу йилнинг август ойигача бор-йўғи бешта шундай ер майдонлари ким ошди савдоси орқали ўз эгаларини топди, холос. Шунингдек, ҳозирги вақтда бўш ётган биноларни ижарага бериш бўйича ҳам иш йўлга қўйилмаган. Хусусий тадбиркорлар рўйхатдан ўтиш учун кўп ҳолларда ҳамон сансалорликка дуч келмоқдалар. Улар турли идоралар бўйлаб овораю сарсон бўлишяпти.

Иқтисодий ислоҳотларнинг ажралмас қисми бўлган қимматли қоғозлар бозори ҳамон ташкил этилмаган. Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Қимматли қоғозлар бозорини ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» эълон қилинган Фармони мутасадди ташкилотлар эътиборини қимматли қоғозлар бозорини пухта ташкил этиш ва унинг самарали фаолият кўрсатишини таъминлашга қаратиши керак. Бундан ташқари, шаҳарда миллий дипозитарий бўлинмаси, брокерлик идораси ҳамда бошқа инфраструктураларнинг бўлинмалари тузилмаган. Ўйлаймизки, шаҳар ҳокимлиги ва унинг давлат мулки ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш бўлими иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишдаги бундай камчиликлар ва муаммоларни зудлик билан ҳал қилиш учун барча имкониятларни ишга соладилар.

М. МАҲМУДОВ.

ЎН ЙИЛ ТАЪМИРЛАМАСДАН

АВТОМАШИНАЛАРНИ узоқ йиллар давомида соз ҳолда бўлишини таъминлаш, уларнинг таъмирлашлараро муддатларини узайтириш ҳар бир ҳайдовчининг ўз касбининг моҳири, вазифасига сидқидилдан муносабатда бўлишию ихтиёрига бериб қўйилган транспорт воситасини кўз қорачиғидай асраб-авайлашига боғлиқ.

Ўртачирчиқ туманидаги 74-автокорхонада эса шундай ҳайдовчилар сафи йил сайин кўпайиб бораяпти. Биринчилар қаторида ҳайдовчи Мирзатилла Машарипов номини тилга олишади. Чунки у бундан ўн йил илгари ўзига бириктиб қўйилган автомашинани шу вақтгача таъмирламасдан бошқармоқда. Ҳайдовчи ўз техникасини ҳар куни ишдан кейин синчиклаб кўздан кечиради, арзимаган носозликлари бўлса ҳам уларни тузатмаса кўнгли тинчимайди.

Корхонада бундай моҳир транспортчилар анчагина бор. Салоҳиддин Эшонқулов, Михаил Ванников, Олим Галимов, Акбархожи Комилов ва бошқалар шулар жумласидандир. Улар автомашиналарнинг техник жиҳатдан соз ҳолда сақлаётганлари учун ҳам ишлари унумли бўлмоқда. Шу кунларда корхона ҳайдовчилари пахта далаларида етиштирилган янги «оқ олтин» ҳосилини нес-нобуд қилмай ташиб олишда иштирок этмоқдалар.

Ў. ҲАМИДОВ.

ҲАМ АРЗОН, ҲАМ СИФАТЛИ

ЮҚОРИЧИРЧИҚ туманидаги Жумабозор матлубот жамияти саъй-ҳаракати билан қишлоқ марказида яқинда 2 та янги нонвойхона очилди. С.Дадажонов, А.Абдукаримов каби қўли гул нонвойлар нафақат қишлоқ аҳолисига, ҳатто йўловчиларга ҳам сидқидилдан хизмат кўрсатиб келаётирлар.

Шуниси диққатга сазоворки, бу ерда тайёрланган маҳсулотлар ҳам арзон, ҳам сифатлидир.

А.МАТҚУЛОВ.

ЖАМОА ХЎЖАЛИГИДА ЦЕХ

ЮҚОРИЧИРЧИҚ туманидаги Аҳмад Яссавий номли жамоа хўжалигида калиш тайёрлайдиган цехи ишга тушди. Бу ерда 20 киши ишлаб, 3-12-катталикдаги калишлар тайёрланмоқда. Руслан Лигай раҳбарлигида ишлаб чиқарилаётган маҳсулот асосан туман аҳолисига сотилади.

И. ХОЛТУРСУНОВ.

«Вижн интернейшнл» даволайди

Тошкентда «Вижн интернейшнл» халқаро офталмология маркази иш бошлади.

— Минтақада дастлабки халқаро офталмология марказини қуриш учун икки сабабга кўра Ўзбекистонни танладик,— деди марказни очиш маросимида иштирок этиш учун атайлаб Лондондан Тошкентга келган «Вижн интернейшнл» президенти Говард Харпер. — Биринчидан республикангиз Марказий Осиёнинг ўртасида жойлашган. Иккинчидан эса, 1990 йилдаёқ Президент Ислом Каримов ўзига хос мушоҳада кучи билан таклифимизнинг моҳиятини тўғри баҳолаган эди. Мана энди Тошкентдаги «Вижн интернейшнл» марказининг эшиклари беморлар учун очилди.

Бу ерда 23 нафар хорижий ва шунча маҳаллий мутахассислар ишлайди. Уларнинг ҳаммаси тест синовидан ўтди. Бу синов энг малакали ва бир неча тилни биладиган ходимларни танлаб олиш имконини берди.

Тиббий асбоблар АҚШ, Буюк Британия, Нидерландия ва Янги Зеландиядан келтирилган. Қароргоҳи Англияда жойлашган «Вижн интернейшнл» халқаро ташкилоти Афғонистон ва Покистонда офталмология марказлари очган. Тожикистон ва Қирғизистонда ҳам Тошкентдаги каби марказлар қурилиши бошланди.

Светлана ТЕН,
ЎзА мухбири.

Ҳосил-95

ПЎЛАТ ЭТАКЛАРДАН ТЎКИЛМОҚДА

Ўртачирчиқ туманидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги вилоятда биринчи бўлиб машина теримини бошлади

ПАХТАКОР учун қизғин дамлар бошланди. Бунақа пайтларда у энди уйқу билан ҳисоблашмайди. Етиштирилган ҳосилининг сўнгги мисқолини йиғиштириб олмагунча кўнглига ҳеч нарса сиғмайди. Шуниси қизиқки, бу шиддаткор мавсумда раис ҳам, бригада бошлиғи ҳам, оддий сувчи ҳам, пахтакор ҳам бир одам бўлиб кетади. Уларнинг офтобда қорайган чеҳралари, қадоқ қўллари, ҳаттоки оёқларига кийган керзи этиклари ҳам бир-бирларига ўхшаш, диллари бир орзу, ягона мақсад тўлқинида мавжланади. Улар ғира-шира тонгни ҳам бир хил қаршилайдилар.

Исбот талаб қилмайдиган хол. Охунбобоев номли жамоа хўжалиги раиси Ортиқ Пўлатов билан дала айланиб юриб, деярли қатор бригадаларда қўл теримчилари субҳидамдан этак-этак пахта териб қўйганликлари гувоҳи бўлдик. Кўнглимиз тўлиб, дилимизда аллақандай мамнунликни ҳис этиб Шокир Турдиев бригадасига етиб келдик.

— Раис, машиналар шай. Сизнинг келишингизни кутиб турган эдик. «Тулпорлар»ни бошқарадиган чавандозларнинг руҳи тетик. Улар учун барча шарт-шароитлар муҳайё этилган, — деди бригадир.

Жамоа хўжалиги раҳбари қийғос очилган пахтазорга, бир бўй-бастилари бир-бирларидан қолишмайдиган ака-ука механизаторлар Нурали, Эрали Тожиқуловларга миннатдорчилик билан тикилди.

— Бошлаймизми? — қувонч билан сўради у.

— Бошлаймиз, раис, бажонидил бошлаймиз. Бундай далаларда биринчи бўлиб бошлаш бизларга насиб этган экан, бундан беҳад хурсандмиз.

— Раҳмат, азаматлар — омадингизни берсин.

Пахтаси қийғос очилган далалар узра терим машиналарининг наъраси янгради. Лўппи пахталар чаноқларни тарк этиб пўлат этакларга жо бўла бошладилар. Бункерлар тўлгач, механизаторлар тележкаларга дастлабки ҳосилни тўкиб яна далага кирдилар.

— Машина терими ҳам бошланди, — деди шу орада етиб келган Охунбобоев номли фуқаролар йиғини раиси Мирали Мирпўлатов. — Худо хоҳласа ҳосилни қисқа муддатларда йиғиб олишимизга шубҳа йўқ. Мен 6 та маҳалланинг ҳаммасида бўлдим. Котибим Бердиали билан корхона ва ташкилотлар раҳбарлари билан суҳбатлашдик. Ҳамманинг нияти бир: пахтакорлар ёнида бўлиш. Жамоа аъзоларига яна 4000 киши ёрдам беради.

— Раҳмат, Мирали ака, — деди О.Пўлатов. — Ўтган йили ҳам одамларимиз юзимизни ерга қаратишмади. Оқсоқолларимиз, кексаларимизга раҳмат. Ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқарсак мақсадга албатта эришамиз.

Биз Шокир Турдиев бригадасида гектар бошига дастлабки машина теримидаёқ ўртача ҳосилдорлик 25-26 центнерга етганлигини билиб олдик. Очилмаган кўсаклар ҳали қанчадан-қанча. Демак, бу кўрсаткич 30-31 га бориши ҳам тайин.

Шу куни биз қўл теримчилари билан ҳам суҳбатлашдик. Турсуной Абдурасулова, Нойиба Тўрахонова, Ўрозбой Жонтасова, Ҳайитвой Мирзақулов каби кўпмингкилограммчилар ўтган йилдагидек суръатга-суръат қўшиб иш бошлаганлар. Уларнинг ҳар бири ўртача 90-105 килограммдан пахта теришмоқда.

— Сизларнинг пойқадамингиз билан бугун 110 га етказаман, — дейди Турсуной ҳазил мутоибага ўтиб. — Фақат шеригим Нойиба 5-10 минут чалғиб турса бас. Ундан ўзиб кетишим тайин.

— Анойи бўлманг, дугонажон, — дейди Нойиба, — ҳозирнинг ўзида 17 килограмм олдиндаман. Ҳали етишингизга анча бор.

Шу куни хўжаликнинг Холмурод Ниёзов бошлиқ бригадасида ҳам машина терими бошланди. Бу ерда ҳам ҳар гектаридан 25 центнердан хирмон кўтарилди. Демак, машиналарга йўл очиқ. Бахтиёр Эралиев, Абдуманноп Раҳматовлар тележкаларни тўлдиргач яна оппоқ пахтазор бўйлаб жавлон ура бошладилар.

— Машинага ўтиринг мухбир, бошқа далаларни ҳам кўрсатиб келай, — деди раис.

Йўлга тушдик. Суҳбатимиз жараёнида жамоа хўжалиги раҳбари менга қуйидаги маълумотларни айтиб берди. Бу йил охунбобоевликлар 920 гектар майдонда пахта етиштирдилар. Режа бўйича гектарига ҳосилдорлик 24 центнердан бўлса ҳам 27-28 центнерданга етадиган ҳосил яратилди.

Шундай бригадалар борки, йилма-йил 30-36 центнердан олиб келмоқдалар. Раис бизга теримда 22 машина қатнашиши, механизаторлар, теримчиларга яратилган шароитлар ҳақида ҳам сўзлаб берди. Қўл теримида 405 нафар хўжалик аъзосидан ташқари 5 минг киши пахтакорларга ёрдам беради. Ҳар килограмм пахта учун 1 сўм 20 тийиндан ҳақ тўлаб борилади. Моддий манфаатдорликни оширишдан мақсад ҳосилни барвақт йиғиштириб олишдир.

Биз шу куни Рустам Сайдаҳмедов, Қурбонали Жўраев бошлиқ бригада далаларида ҳам бўлдик. Оппоқ пахтазор тароватини бугун ўзгача. Қўл теримчилари фурсатни бой бермаяптилар. Машина терими учун ажратилган далалар худди осмон юлдузлари ерга кўчгандек ажиб манзара билан мавжланади. Эрта-индин бу майдонларни терим агрегатлари овози тўлдиради.

Ҳа шундай, пахтазор жўшқин ҳаёт оғушида. Раис билан далалардан мамнун қайтар эканмиз, дилимизда фидокорлар қисқа муддатларда ҳосилни йиғиб-териб олиб, юзлари янада ёруғ бўлишига зўр ишонч туйғуси жўш урарди.

С.ҲАСАНОВ,
Ўртачирчиқ тумани.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) хўжалик раиси Ортиқбой Пўлатов, механик ҳайдовчи Бахтиёр Эралиев, 1-бригада бошлиғи Холмурод Ниёзовлар пахта даласида.

А. МАЛЬЦЕВ олган сурат.

БЕКОБОД ПАХТА ДАЛАЛАРИДА

Ҳосил-95

Бекобод тумани пахта далаларида терим суръати кун сайин ошиб боряпти. Бунинг биринчи сабаби ҳокимликдан бошлаб, хўжалик, ташкилот, катта маҳаллаларда ҳам катта ташкилотчилик ишлари олиб борилди. Шунинг учун ҳам ҳозирнинг ўзидаёқ теримга чиққанларнинг сони 10 минг кишидан ошиб кетди. Бизга айтишларича, эрта-индин теримчиларнинг сони 22 мингга етади.

Албатта, туман пахтакорларининг бу йилги меҳнатини алоҳида баҳолаш керак. Чигит ерга эрта ташланди, ғўза парвариши маромида олиб борилди. Энг муҳими ёз кезларидаги сув танқислигига қарамай асосий майдонларда пахтадан мўлжалдаги ва эртаги ҳосил етиштирилди. Бугун ана шу ҳосил баракаси хирмонга тўкилмоқда.

Туман пахтакорларининг меҳнат мусобақасида Навоий номли, «Деҳқонобод», «Авангард», «Ўзбекистон», «Ғалаба», «Фарҳод», «Хос», Улуғбек ва Бобур номли жамоа хўжаликлари пешқадамлик қилмоқдалар. Бу хўжаликларда кунда 3-3,5 фоиздан ошириб пахта тайёрланмоқда. Навоий номли, «Хос», «Фарҳод» ва «Деҳқонобод» жамоа хўжаликларида мавсум бошидан буён топширилган пахта 25-30 фоиздан анча ошиб кетди.

Туман хўжаликларида ғўза баргини сунъий тўктириш ишлари поёнига етди. Бу муҳим агротехник тадбир бу йил 12 минг гектар майдонда сифатли ўтказилди.

Дефолиацияга 28 августдаёқ киришилган ва далаларга «Сихат» кимёвий дориси билан сифатли ишлов берилган «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида эса 13 сентябрь куни машиналар теримга тушиб кетди. Ўтган йили 170 тонна пахта териб берган моҳир механизатор Умиджон Ғафуров ўз агрегатини биринчи бўлиб далага олиб чиқди. Машинаси бункеридан 200 тонна пахта тўкишга аҳд қилган бу йигит уста пахтакор Мамажон Ғафуров бригадасида пахта термоқда. У билан дала ўртасида қисқача мулоқотда бўлдик.

—Умиджон, кунда қанча пахта теряпсиз?

— 7-8 тонна.

— Ҳосил баракаси қалай?

— Биринчи теримдаёқ 25-30 центнер ҳосил чиқяпти!

Дарҳақиқат, ерни севган, унинг қадрига етган тадбиркорлар ишлаган жойда иш доим яхши бўлади. Мамажон Ғафуров бошлиқ бригада ўтган йили ҳам улоқни олиб кетди. Туманда биринчилардан бўлиб режасини ошириб бажарди. Бу йил эса ният янада яхши. Ражани сентябрнинг охирларида бажариш мўлжал олинаяпти. Соф даромадимиз бу йил 250 минг сўмдан кам бўлмайди, — дейди бригадир ишонч билан.

Хўжаликда бу йил ҳар гектар майдондан камида 35 центнердан хирмон кўтаришга азму-қарор қилган Акром Саъдуллаев, Хайрулла Нарзуллаев, Жўра Дадабоев, Қаҳҳор Обидов, Абдулла Жумановлар бошчилик қилаётган бригадаларда ҳам терим суръати ошиб боряпти.

Бу йил хўжаликда 600 гектар майдондаги ҳосил машиналар билан терилади. 700 гектар майдон эса қўл теримига ажратилган. Демак, хирмонга кўпроқ сифатли пахта чиқади. Бу алоҳида ташкилотчилик ва тадбиркорликни тақозо этади.

— Шунинг учун аниқ тадбир ишлаб чиққанмиз, — дейди хўжалик раиси З. Хўжабеков. — Теримчиларнинг ҳар килограмм пахтасига 1 сўм 20 тийин ҳақ тўлаяпмиз. Механизаторларга биринчи теримда тоннасига 30 сўм, иккинчи теримда — 50 сўм ва учинчи теримда — 70 сўм ҳақ белгилаганмиз. Мусобақага ҳар 5 ва 10 кунда якун ясаб борамиз. 100 тоннагача пахта териб берган механизаторга 2,5 минг сўм, 100 дан 150 тоннагача пахта терганга — 3 минг сўм ва ундан юқорисига 5 минг сўм пул мукофотлари тайинлаганмиз.

Ҳа, раиснинг режаси пухта. Хўжаликда мўлжалланган 3600 тонналик «оқ олтин» хирмонининг баракаси ана шу одамларни ишга сафарбар этиш, моддий рағбатга боғлиқдир. Қолаверса, бу йил жамоа хўжалиги хазинасига келиб тушадиган 30 миллион сўм соф фойданинг калити ҳам шунда. Энг муҳими, туманда теримдаги бугунги суръат, уюшқоқлик ва сафарбарликни мавсум охиригача сусайтириб юбормаслик керак. Ана шунда ҳаммаси жойида бўлади.

Н. ХИКМАТУЛЛАЕВ,
«Тошкент ҳақиқати» махсус мухбири.

• Кўпмингкилограммчилар ҳаракатига қўшилган Чиноз туманидаги Турсуной Охунова номли жамоа хўжалигининг 5-бригадаси илғор теримчиси Роза Хусанова кунда хирмонга 70-80 килограмм пахта териб тўкмоқда.

Суратда: пешқадам теримчи Роза Хусанова.

Р.ГАЛИЕВ олган сурат.

Қутлов

СЕРҚИРРА ИЖОД ЙЎЛИДАН

ЁШИ маълум бир довонга етгач, инсон ортига назар ташлаб умр дафтари солномасини сарҳисоб этиши табиий. Шунда у яшаб ўтган йиллари мобайнида ўзининг озми-кўпми хизмати билан кишилар қалбига шуъла сочган, меҳнатини эл-юрт манфаатига бағишлаган бўлса кўнгли таскин топиб, босиб ўтган излар мазмуни дилида мамнунлик ҳисларини уйғотади. Шу жиҳатдан олганда истеъдодли журналист Александр Тимофеевич Пукемов ҳаёт йўли ва ижодий фаолиятидан қониқиш ҳосил қилишга ҳаққи бор.

Унинг таржимаи ҳоли кўпгина қалам соҳиблариникига ўхшаб оддий.

Хабаровск шаҳрида туғилиб ўсди. Урал давлат университетининг журналистика факультетида ўқиб юрган йилларидаёқ металлурглар шаҳрида чиқадиган газеталарда ёш қаламкашнинг турли мавзулардаги мақолалари, очерклари, лавҳалари ва долзарб хабарлари босила бошлади.

Ҳамкурслари баракали ижод соҳиби бўлган Саша билан фахрланардилар. У ёзган ижод мақолаларида фикрнинг лўнда ва равон баён этилиши, фактлар чуқур таҳлил қилинишини университетдаги устозлари ҳам неча бор таъкидлаган эдилар.

Александр Тимофеевич Свердловск вилоятининг Сухой Лог шаҳрида чиқадиган «Знамя Победы» газетасида бўлим мудири бўлиб ишлаган кезларида ҳаёт муаммолари билан янада чуқурроқ танишди. У газета саҳифаларида саноат корхоналарида ишчиларнинг меҳнат шароитини яхшилаш, юксак унумдорликка эришиш омиллари, ёшларнинг маънавий тарбияси, маҳсулот сифатини ошириш билан боғлиқ мавзуларда қатор муаммоли материаллар ёзди. Айни пайтда у жамоат ишларида ҳам фаол қатнашди. Ана шундай иззат-икромга у 1973 йилда тақдир тақозоси билан иш бошлаган «Наманганская правда» газетасида ҳам эришди. Тўрт йил мобайнида бўлим мудири сифатида вилоят қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари, саноат корхоналари ишчилари ҳаётини ёритишга интилди. Бу газетада ҳам ёшлар турмуш тарзи, уларни ишга жойлаштириш, йигит-қизларнинг кўнгилли дам олишларини ташкил қилиш масалалари журналист ижодининг етакчи мавзулари бўлиб қолаверди.

Моҳир қаламкашнинг дунёқараши у кўпнусхали газетада муҳаррир, «Вечерний Ташкент»да масъул котиб, кейинчалик муҳаррир ўринбосари, «Правда Востока» газетасида масъул котиб бўлиб ишлаган йилларда янада кенгайди, малакаси ошиб борди. 1989 йилдан у «Молодежь Узбекистана» газетасининг, 1991 йилдан буён эса «Ташкентская правда» газетасининг муҳаррири сифатида фаолият кўрсатиб келмоқда.

Ўтган йиллар мобайнида Александр Тимофеевич қаерда ишламасин ва қайси лавозимда қалам тебратмасин ҳамиша холислиги, тезкорлиги ва давр нафасини хушёр илғаб олиши билан эътибор топиб келмоқда. «Ташкентская правда» жамоасининг бир ёқадан бош чиқариб ишлаши, мамлакатимиз, вилоятимизда иқтисодий ислоҳотларнинг боришини изчил ёритишда муҳаррирнинг ташкилотчилиги, қимматли ғоялар бериши муҳим аҳамият касб этмоқда. Газета саҳифаларида республика Президенти фармонлари ва ҳукуматимиз қарорлари ижросига, маънавиятимизнинг қадр топиб бораётганлигига оид мақолалар кўпайди.

А. Пукемов муҳаррирлик қилган йиллар ичида «Ташкентская правда» мазмунан бойиди, қиёфаси гўзаллашди. Унинг мухлислари ҳам ортиб бормоқда.

Кенг жамоатчилик Александр Тимофеевични фақат юксак қобилиятли журналист сифатида эмас, балки бир қатор китоблар муаллифи сифатида ҳам танийди. А. Пукемов қаламига мансуб «Келажакка васият», «Пароль — меҳр-шафқат», «Бўлиши мумкин эмас, балки...» китоблари кўпгина китобхонлар жавонларидан ўрин олган. Унинг яна бир китоби — «Сирли билимлар» чоп этилиш арафасида.

Биз ўзининг серфайз 50 ёшини нишонлаётган ажойиб журналист, талабчан ва меҳрибон раҳбар ҳамкасбимизни қутлуғ куни билан чин дилдан табриклаймиз. Унга мустаҳкам соғлиқ, ижодий зафарлар тилаймиз.

«Тошкент ҳақиқати» жамоаси.

Олимлар маслаҳат берадилар

БОЙ ОЗУҚА ЗАҲИРАСИ

Чорва рационида сомондан қандай қилиб самарали фойдаланиш керак?

Маълумки, 1995 йилда суғориладиган бошоқли дон экинлари майдони 834 минг гектарни ташкил этди. 1996 йилда эса у 1 миллион 300 минг гектарга етади. Табиийки, бу чорва учун хилма-хил озуқа заҳирасини яратиш имкониятини беради.

Чорвачиликда озуқа заҳираларининг асосий қисмини сомон, турли дон экинлари пояси, қуруқ жўхори пояси, жўхори сўтаси, шоли тўпони, чангалак, табиий ўтлар, қамиш, шўра, янтоқ ва бошқалар ташкил қилади. Улар моллар учун зарур бўлган оқсил, витаминлар ва бошқа минералларнинг бой манбаидир. Бу емишларни молларга бошқа озуқалар билан омухта қилиб, етишмаган элементлар билан бойитиб бериш уларнинг хушхўрлиги ва ҳазм бўлиш хоссаларини оширади.

Сомон ва поxолдан озуқа сифатида тўғри фойдаланиш учун уни тўғри тайёрлаш, қайта ишлов бериш керак. Ҳозирги пайтда фан ва амалиётда сомонга қайта ишлов бериш ва тайёрлашнинг турли хил йўллари ишлаб чиқилган ва улар кенг миқёсда қўлланилмоқда.

СОМОНГА МЕХАНИК ИШЛОВ БЕРИШ УСУЛЛАРИ

Бу энг оддий ва осон усулга сомонни қирқиш, ивитиш, бойитиш ва буғлаш киради. Қирқиб майдаланган сомоннинг деярли ҳаммаси нишхўрдсиз ўзлаштирилади. Айни вақтда бундай сомон ивитиш, бойитиш, аралаштириш ва кимёвий моддалар билан ишлов беришга жуда қулайдир.

Сомон қирқмаларини тайёрлаш учун турли хил машина-механизмлардан фойдаланиш мумкин.

Майдаланган сомонни ивитиш. Одатда уни илиқ шўр сув, барда, мезга, озуқавий патока билан ивитилади (100 кг. сомон қирқмасига 1,5-2 кг. туз солиниб, у 20-30 даражадаги 80-100 литр иссиқ сувда эритилади). Ивитилган сомонни цементланган ҳандақларда ёки мосланган идишларда ивитиш мумкин. Ивитилган сомонни тезда молларга едириш керак, акс ҳолда ёз ойларида у тезда ачиб, қишда эса музлаб қолади.

Майдаланган ва намланган сомонни кепак, озуқавий ун, ун чанги, шрот, турли чиқитлар ва бошқа омухта емлар билан аралаштириб едириш мақсадга мувофиқдир.

Қайноқ сувда юмшатиш. Майда сомонни юмшатиш ва унинг емишлилигини ошириш учун унга қайноқ сув билан ишлов берилади. Сомон идишга 20-30 см. қалинликда солиниб, ҳар 100 кг, сомонга 100-150 литр қайноқ сув қуйилади. Шундан сўнг яхшилаб аралаштирилиб, махсус идишга босилади, қопқоқ билан ёпилади. Қопқоқ устидан оғир нарса билан бостирилиб, тез совиб қолмаслиги учун тепасидан поҳол билан ёпилади. Бундай сомон 8-10 соатдан сўнг едиришга тайёр бўлади.

Буғлаш. Майдаланган сомон буғ пуркагич трубалар ўрнатилган идиш ичига қатлам-қатлам қилиб солинади. 1 ц. сомон ҳисобига 80-100 литр сув билан намланади ва жипсланади, бошқа зарур озуқалар қўшилади. Идишлар ёпилиб, буғ юборилади. Буғлаш қопқоқ остидан буғ чиқабошлагандан кейин 30-40 минут давомида амалга оширилади. Сомон буғдонда 6-8 соат қолдирилиб, сўнгра оз-оз совитилиб, молларга илиқ ҳолда едирилади. Ҳаддан ортиқ буғлаш озуқа таъмини бузади.

Сомонни ўз-ўзидан қизитиш. Бу сомонни едиришга тайёрлашнинг энг оддий, осон, катта дастгоҳлар ва ёқилғи талаб қилмайдиган усулидир. Бунда майдаланган сомон сув билан намланиб, ҳандаққа зич қилиб солинади. Сомоннинг ўз-ўзидан қизишини тезлаштириш учун бир неча жойига 30-40 литр қайноқ сув сепилади ва яхшилаб шиббаланади. Уч-тўрт кундан кейин сомон майдасининг ачиши натижасида ҳарорат кўтарилиб, 40-50 даражагача етади. Озуқа ёқимли ҳидга эга бўлиб, майин-юмшоқ бўлади ва уни ҳайвонлар иштаҳа билан ейди.

СОМОНДАН ОЗУҚА ТАЙЁРЛАШНИНГ КИМЁВИЙ УСУЛЛАРИ

Сомонга қайта ишлов беришнинг энг самарали усули бу кимёвий усулдир.

Ишқор билан суюлтирилган кимёвий моддалар таъсирида оралиқ ҳужайралар қобиғидаги пектин моддалари суюлади ва ҳужайра қобиқлари юмшайди. Ишқор эритмасида целлюлоза кўпчийди, бунинг натижасида унинг таркибий тузилиши ўзгаради ва фаоллиги ошади. Бундай ишлов берилганда сомонда рўй берадиган физикавий-кимёвий ўзгаришлар даражаси ишқор эритмасининг концентрациясига, муҳит ҳароратига, ишлов бериш муддатига ва сомоннинг хусусиятларига боғлиқдир.

6-12 соат давомида 1,5-2 фоиз ишқор эритмаси билан ишлов берилган сомон ўзининг ҳиди ва хоссаларини сақлайди.

Оҳак билан ишлов бериш. Бунинг учун таркибида кальций оксиди 90 фоиздан кам бўлмаган юқори сифатли оҳак талаб қилинади. Яхшиси оҳак хамири тайёрланса, мақсадга жуда мувофиқ бўлади. Хўжаликка оҳак келиб тушгач, у махсус ҳандақларга солиб ўчирилади. Бир тонна сомонга ишлов бериш учун 90 кг. оҳак хамири ёки 30 фоиз ўчирилмаган, 2-2,5 куб. метр сувда суюлтирилган оҳак талаб қилинади. Олинган оҳак эритмаси сомонга сепилади. Сомонга оҳак эритмаси билан ишлов бериш махсус озуқа цехларида, айниқса, юқори самара беради.

Оҳак эритмаси бир-бирига труба орқали уланган 2 та идишда тайёрланади. Биринчи идишда оҳак сувда эритилиб, яхшилаб аралаштирилади ва тиндирилади. Сўнгра эритма труба орқали иккинчи идишга қуйилади. Тайёр эритма у ердан насос ёрдамида сомонга ишлов беришга жўнатилади. Сомонни махсус идишга солиш ва оҳак билан ишлов бериш бир вақтнинг ўзида амалга оширилади. Идишга сомон тўлдирилгандан кейин унинг ичига буғ юборилади. Сомонга буғ юбориб ишлов бериш жараёни бир ярим-икки соат давом этади. Нон ҳидининг пайдо бўлиши ишлов беришнинг поёнига етганидан далолат беради.

Сомонга оҳак билан ишлов бериш қурилмаси сифатида «Маяк-6» озуқа цехи мажмуасига кирувчи С-12 аралаштиргичидан фойдаланиш мумкин. Озуқа цехлари бўлмаган тақдирда бу ишни хомаки тарзда ҳам амалга ошириш мумкин.

Кальций ва каустик сода билан ишлов бериш. Бир центнер сомонга ишлов бериш учун 80-100 литр сувга 4-5 кг. кальцийланган сода қўшиб эритилади. Бу эритма билан сомон ҳўллангач, унга ишлов (ўз-ўзини қиздириш ёки буғлаш йўли билан) берилади. Бундай қилинмаса, сомон билан соданинг бир-бирига таъсири жуда кучсиз кечади. Сомонга бундай ишлов берилганда тўқиманинг ҳазмланиш даражаси 40-45 фоиздан 60-65 фоизгача ортади.

Каустик содадан фойдаланилганда сомонга иссиқлик ёрдамисиз ишлов берилади. Бир центнер сомон ҳисобига 80-100 литр сувдаги 4 кг. каустик сода эритмасидан фойдаланилади. Майдаланган сомонга бундай эритмани оддий сув сепгичда сепиш мумкин. Эритмага бўктирилган сомон бир сутка сақланиб, ишқордан туширилгач, молларга берилади. Бундай усул билан бир неча кунга етадиган сомон озуқасини бирйўла тайёрлаш мумкин. Салқин ва совуқда бундай сомон 10-15 ва ундан ортиқ кун мобайнида моғорламай туради.

Юқорида биз сомондан чорва моллари учун емишбоп озуқалар тайёрлашнинг айрим усуллари хусусида тўхталиб ўтдик. Агар фермаларимизда иқтисодий самараси катта бўлган ана шу усулларни кенг жорий қилсак, чорвамизнинг қишловдан беталофат чиқиши ва маҳсулдорлигининг ортишига тўла кафолат яратилади.

Ш. АКМАЛХОНОВ,
Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги фанлари академиясининг академиги.
К. ҚОРИБОЕВ,
Ўзбекистон Қишлоқ хўжалиги фанлари академиясининг мухбир-аъзоси.

ОНА-ВАТАНИМИЗ БЎЙЛАБ

• РЕСПУБЛИКА жанубидаги хўжаликларда шоли ўрими бошлаб юборилди. Музрабод туманидаги «Беш қўтон» жамоа хўжалиги деҳқонлари бу ишга биринчилар қатори киришди. Улар 2570 гектар ернинг ҳар гектаридан 37 центнердан шоли олишга аҳд қилишган. Хўжаликда техникадан унумли фойдаланишга алоҳида аҳамият берилмоқда.

• САМАРҚАНД давлат меъморчилик қурилиш институти қошида бизнес мактаби очилди. Бу ерда дастлабки юз нафар ўқувчи машғулотга киришди. Янги мактабни ташкил этишдан мақсад қишлоқ ёшларига тадбиркорлик ва ишбилармонликни ўргатишдан иборатдир.

• ЖИЗЗАХДА «Согдаагро» деб номланган янги қўшма корхона очилди. Корхонада Ўзбекистон, АҚШ ва Швейцария вакиллари ҳамкорликда ишлайди. У қишлоқ хўжалик экинларини етиштириш, қайта ишлаш, тайёр маҳсулотни хорижга чиқариш, шунингдек уруғчилик ва селекция ишларини ривожлантириш билан шуғулланади.

* * *

Бу йил Сурхондарё вилоятида 108 минг гектар суғориладиган, 23 минг гектар лалми ерга дон экилади. Мўл ғалла ҳосили етиштириш учун қандай ишларни амалга ошириш зарур?

Вилоят ғаллакорларининг Денов туманидаги Москва жамоа хўжалигида ўтказилган кўргазмали семинар кенгаши ана шу масалага бағишланди. Унинг қатнашчилари хўжаликнинг Х. Шералиев бошлиқ пахтачилик бригадаси даласида ғўза қатор ораларига ғалла экиш, шунингдек уруғликни дорилаш тажрибаси билан танишдилар.

Кенгашда вилоят ҳокими Ж. Норалиев сўзга чиқди.

(ЎзА).

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

БМТ Хавфсизлик Кенгаши Россия Федерацияси ташаббуси билан Босния мусулмонлари ва хорватларнинг Босния сербларига қарши ҳужумини зудлик билан тўхтатишга чақирди. Хавфсизлик кенгаши раиси Франческо Паоло Фулчи кенгаш аъзоларининг навбатдаги маслаҳатлашуви йиғилишидан сўнг шу мазмунда баёнот берди.

***

Ванкокда «Дифенс эйша-95» халқаро қурол-яроғ кўргазмаси очилди. Унда 27 мамлакатнинг 200 га яқин фирмаси ўз маҳсулотини намойиш этмоқда. Бу ердаги энг катта кўргазма Россияга тегишлидир. Россия жанговар самолётлар ва сув ости кемаларининг моделларини намойиш этмоқда.

***

Америка Қўшма Штатлари Беларус ҳукуматидан Америка ҳаво шарининг мазкур мамлакат ҳудудида уриб туширилиши билан боғлиқ воқеани тўла ва синчиклаб ўрганишни талаб қилмоқда. Бу ҳақда АҚШ давлат департаменти вакили Николас Бернс маълум қилди. У икки АҚШ фуқаросининг ўлимига сабаб бўлган ушбу воқеани «фавқулодда жиддий ҳодиса» дея баҳолаган.

***

Босния серблари ҳукумати Босниядаги муаммони бартараф этиш бўйича «Православ давлатларнинг мулоқот гуруҳи»ни ташкил этиш ҳақидаги ташаббусни олға сурмоқда. Серб республикаси ташқи ишлар вазири Алекс Буханинг 11 мамлакат ҳукуматига йўллаган мактубида ана шундай мақсад баён этилган.

***

Америка Қўшма Штатларининг Москвадаги элчихонаси 13 сентябрь куни танкка қарши отиладиган қурол билан ўққа тутилди. Москва жиноят қидирув бўлимининг хабарига кўра, номаълум шахс қаршидаги бино томонидан туриб элчихонага ўқ узган ва қуролини шу жойга ташлаб қочишга улгурган. АҚШ элчихонасидан олинган маълумотга қараганда, ўқ бинонинг олтинчи қавати деворини тешиб ўтиб, нусха кўчириш аппарати ичига кириб қолган. Элчихона ходимларидан ҳеч бир киши жароҳатланмаган.

Ҳозирча ушбу жиноий иш бўйича бошланган қидирув ишлари натижа бермади.

АҚШ элчихонаси эса мазкур воқеа юзасидан Баёнот беришга шошилмаяпти.

***

ВИЛЬНЮС. Литва Президенти Альгирдас Бразаускас Румыния ва Туркия мамлакатларига расмий ташрифини бошлади. У Бухарестда Румыния Президенти Ион Илиеску билан учрашиб, ҳар икки мамлакатнинг Европа ҳамжамиятига яқинлашув жараёнини тезлаштириш билан боғлиқ масалаларни муҳокама этади.

Президент А.Бразаускас Туркия ҳукумати раҳбарлари билан ўзаро манфаатли ҳамкорликка оид музокаралар олиб боради.

***

БРЮССЕЛЬ. БМТ ва НАТО ҳарбий ҳаво кучлари Босния сербларига қарши ҳаво ҳужумларини яна 72 соат тўхтатиб туришга қарор қилдилар.

Серб армияси қўшилмалари бош қўмондони генерал Драгомир Милошевич Сараево атрофидаги БМТ «Хавфсизлик ҳудуди»дан серб қўшинлари олиб чиқилаётгани тўғрисида Баёнот берганидан сўнг бундай қарорга келинди. Баёнотда серблар БМТ томонидан қўйилган шартларнинг асосий қисмини бажаргани ва 18 сентябрь куни Сараевони қуршаб олган серб қуролли кучларининг 50 фоизи олиб кетилгани айтилади.

Ўз навбатида Босния мусулмонлари ҳукумати раҳбарлари серб қўшинлари БМТ ҳимоясидаги ҳудуддан бутунлай олиб чиқилишини талаб қилмоқдалар. Якшанба куни Сербия Президенти Слободан Милошевич Буюк Британия ташқи ишлар вазири Малкольм Рифкинд билан учрашиб, серб қўшинларининг Сараево атрофидан олиб чиқилиши Босниядаги можароларни тинч йўл билан бартараф этиш учун янги умидлар уйғотаётганини таъкидлади.

***

СОФИЯ. Болгария Бош вазири Жан Виденов амалий ташриф билан Москвага келди. У Россия ҳукумат раҳбари Виктор Черномирдин билан учрашиб, икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий масалалар хусусан, ўзаро савдода нархларни эркинлаштириш билан боғлиқ масалаларни муҳокама этади.

(ЎзА).

Шукур Бурхоновни хотирлаб

ЯХШИЛИК ИСТАБ ЎТГАН УМР...

— Битта гапини иккита қилгудек бўлсам индамасди-ю, лекин дили оғрирди. Кичкина боладай аразлаб, тумшайиб қоларди,— дейди улкан актёр Шукур Бурхонов ҳақида унинг аёли Шакархон ая.

МУХБИР ИЗОҲИ: кўча эшик остонасида мени Шакархон ая Бурхонова кутиб оларкан, назаримда, ёнгинамизда Шукур ака ҳам жилмайиб тургандек бўлди. Ўзим тасаввур қилдимми ёки кўзимга кўриндими... Ховлидан ўтиб, уйга киришимиз билан таниш, салмоқли овоз қулоғимга чалинди-ю, ғалати ҳолга тушиб қолдим. Бундай ҳол юз бериши етти ухлаб тушимга ҳам кирмаганиданми, оёқ-қўлим бўшашиб, бирданига вазнсиздай бўлиб қолдим. Ўриндиққа учиб бориб ўтирдимми ёки юриб бордимми, ҳалигача эслолмайман. Рўпарамдаги диванда санъаткорнинг уйда, кўчада ва саҳнада киядиган турли-туман кийимлари тахланиб, устига чойшаб ёпиб қўйилибди. Шакархон ая уларни шамоллатгани олиб, ҳали яна сандиққами, шкафгами солиб улгурмаган экан. Алоҳида битта хона актёрнинг турли йилларда тушган ҳар хил қиёфадаги суратлари, портретлари билан безатилган. Айниқса оқ отнинг ёнида тушган сурати чиройли эди. Ш. Бурхоновнинг оғир бетоблигини эшитган ашаддий мухлисларидан бири: «Биламан, Сиз отларни яхши кўрасиз, соғайиб кетинг, оқлик бўлсин деб оқ от олиб келдим. Сиз отга минасиз, мен суратингизни оламан» дебди. У отга минишга ҳоли келмай, ёнида туриб суратга тушибди. Бирданига суратларга жон кириб, уй ичи Шукур аканинг турли қиёфаси билан тўлиб кетгандек бўлди. Қаерга қарасам ўша ерда улкан актёрни кўравердим. Бу сирли ва ғаройиб ҳолат уч соат давомида бирор дақиқа ҳам бўлсада мени тарк этмади. Ая билан суҳбатимиз эса Шукур Бурхоновнинг руҳига фотиҳа ўқишдан бошланди.

— Биз у кишини саҳнада, кино экранида кўпинча важоҳатли, қаҳрли ролларда кўрардик. Оилада, ҳаётда қандай эдилар?

— Жойи жаннатда бўлгур Шукур ака буюк ва машҳур актёр бўлиши билан бирга содда, оқ кўнгил, ишонувчан ва такаббурликдан йироқ ажойиб одам эди. Қувлик-шумликни билмас, бировга зиён-заҳмат ва озор етказмасди. Уйимизга ўғри келса ҳам, тўғри келса ҳам бирдек хурматлаб, тўрга ўтказарди. Бир куни бир аёл келиб «Эримни бекордан-бекорга қамаб қўйишди. Сиздан паноҳ истаб келдим» деб йиғисиғи қилди. Шукур ака кўчага чиқиб, машинамизни ҳайдайдиган одам топиб келди, чунки ўзи ҳайдашни билмасди. Сўнг ҳалиги хотинни машинага ўтказиб, Орджоникидзе (ҳозирги Қибрай) тумани ҳокимига олиб борибди. Хол-аҳвол сўрашиб бўлгандан сўнг «Синглимнинг эрини гуноҳкор бўлмаса-да, қамаб қўйибсизлар, шунга келувдим», дебди. Синглингизнинг оти нима, деб сўрашса, «ҳозир сўраб биламан» деб ташқарига чиқибди. Ҳоким (ўша пайтда райкомнинг биринчи котиби дейиларди) зийрак одамлигидан нима гаплигини дарров тушуниб етибди. Хуллас, ўша хотин ҳам, эри ҳам олиб-сотар, чайқовчи экан. Кечқурун ишдан келсам, мазаси йўқ, бошини сарак-сарак қилиб ўтирибди. Кейин бирдан ёрилди: «Қара-я, Шакар, одам, айниқса хотин киши шунчалик юзсиз бўладими? Ёлғон гапириб, мени ҳам уятга қолдириб ўтирибди-я. Ҳеч бўлмаса худодан қўрқмайдими-а? Мен нима деган одам бўлдим энди?» У деб, бу деб тинчлантиришга ҳаракат қиламан, қани энди кўнса. Охири юраги ёмон бўлиб «тез ёрдам» чақирганман. Ана шундай оқ кўнгил эди у. Анови ўрта деразага бир қаранг темир тўсиқ пастида қўл сиққудек жой бор. Раҳматли, мухтож бўлиб, ёрдам сўраб келганларга ана шу ердан нарса бериб юборарди, мендан яшириб. Мен эса ҳаммасини кўриб-билиб турардим. Аёл кишиман, бир индамайман, икки индамайман, охири жонимга тегиб портлайман. Шукур ака бўлса: «Тушунгин, Шакар ўртоқ, дўстим, шулар охирги илинж билан менга келишган ахир. Бўлмаса, мен ким бўлибман, дея мени овутишга тушарди. Битта гапини иккита қилсам индамасди-ю, лекин дили оғрирди. Дарров ёш боладай аразлаб, тумшайиб оларди.

— Шукур акани чапани одам эди, дейишади. Шу ростми?

— Бўлмасам-чи? Кўнглидагини тўкиб солгандан, орқадан ғийбат қилмай, юзга гапиргандан, бўлар ишни дўндириб, бўлмасини йўқотгандан кейин чапанида. Сиз яна бир одатлари ҳақида юрак ютиб сўрамадингиз, ўзим айта қолай, сўконғич эди. Бу ҳамма вақт сўкиб гапирарди дегани эмас. Бирор нарсадан сиқилса, ўзини биров алдаб кетганини билиб қолса, ўзига тўқроқлар юпунларнинг аҳволидан кулса, уни менсимаса, шунақа сўкинардики, қўяверасиз. Капкатта одам мунча сўкинасиз, сал эви билан-да, десам ота-онамнинг мендан олдинги фарзандлари ўлавериб, битта мен қолганман, шунинг учун бувам 14-15 ёш эканимда ҳам томга чиқариб қўйиб, қани бир сўкворинг-чи, деб эркалатарди, ўрганиб қолганман-да энди, деган жавоб олардим. Мени ҳеч қачон сўкмасди. Жуда жаҳли чиқиб кетса мен кўпинча ўрисча гапирганим учун «ўрисчангни йиғиштир-е...» деб қўярди холос.

— Ёшлик йилларингиз ва Шукур акани биринчи бор қаерда учратганингизни эслай оласизми?

— Мен асли чимкентлик Мирзакаримбойнинг қизи бўламан. Опаларим, акаларим ўқимишли, ўз даврининг зиёлиси бўлган. Ота бир она бошқа акам Акбар Мирзараҳимов 1924-25 йилларда Ўзбекистон Россияга қўшилмасин, ўзи алоҳида мустақил давлат бўлсин деганн учун ўн йил қамоқ жазосига ҳукм қилиниб, Узоқ Шарққа жўнатиб юборилган. Бешта тилни биларди. Умридан бор экан, ўшандай совуқ жойлардан омонэсон қайтган. Мен мактабни тугатиб ТошМИга ўқишга кирдим. Уч-тўрт ойдан сўнг талабаларни ўликхонага олиб киришди-ю, қўрқиб қолдим. Шундан сўнг ўқишимни доришунослик институтига кўчириб беришди. Табиий фанларни яхши кўрардим. Бир куни кўчада савлатли ўрис киши изимдан таъқиб қилиб келаётганини сезиб қолдим. Аввал бироз қўрқдим, кейин дадилланиб, сизга нима керак, деб сўрадим. У ўз навбатида менинг қаерда ўқишим билан қизиқди. Мен уни директоримз Ёлқин Тўрақулов ҳузурига бошлаб бордим. Маълум бўлдики, ўрис киши Москвадан келган маълум ва машҳур Трацберг бўлиб «Алишер Навоий» кинофильмини олиш учун Гули образига актер излаб юрган экан. Мени учратиб қолганидан хурсанд бўлиб, Гули ролига таклиф этди. Унамай турувдим, шу пайт директор хонасига Исҳоқов (раҳматли КПСС тарихидан дарс берарди) деган ўқитувчимиз кириб қолди. У акамни қаматганлардан бири бўлиб, мени ҳам кузатиб юраркан. Ватан учун меҳнатинг керак бўлган экан, нега йўқ дейсан деб ўдағайлаб кетди. Қанақа оиладан эканлигингни, акангнинг кимлигини ўзинг яхши биласан. Гапнинг лўндаси Гулини ўйнасанг ўйнадинг, акс ҳолда институтдан ҳам, комсомолдан ҳам ҳайдаласан, билдингми. Хуллас, киностудияга бордим. Аброр Ҳидоятов — Навоий, Мен — Гули, Шукур Бурхон — Мансур ролида суратга туша бошладик. Шукур акани ўшанда кўрганман. Сора Эшонтўраева менга ифодали ўқишни, талаффузни ўргатди. Ишнинг қолгани Москвада давом эттириладиган бўлди. Катта опам, сен ҳозир имтиҳонларингни топшир, кейин Москвага ўзим олиб бораман, деди. Бу орада уруш бошланиб қолди. Биз талабаларни пахта териш учун Сирдарёга олиб боришди. Бир куни рухсат қоғози билан келиб, мени Тошентга олиб кетишди. Билсам, Трацберг бошлиқ бир гуруҳ санъаткорлар Тошкентга келиб мени излашган экан. Улар мени кўриб Гули ролида суратга тушган қиз шуми деб қўрқиб кетишди. Ҳеч ишонишмайди. Бир ҳафта дам олиб кел, деб жавоб беришди. Уйга келиб ойнага қарасам пахтада қайнатилган лавлаги еявериб шишиб кетган эканман. Ўзимни-ўзим танимадим, кейин яна суратга олиш бошланиб «Насриддин Бухорода» фильми яратилди. Ундаги Гулжон ролини мен ўйнаганман.

Бир куни Трацберг билан Протазанов Усмон Юсуповга «Бир актёр бор, турган-битгани таланту, турган-битгани камбағал. Шуни қўллаб-қувватлаб, ёрдам бериш керак», — дебдилар. Шукур акани таърифлашиб. Усмон ота санъат ва адабиётни ғоят севгани учун, дарров актёрни чақиртирибди. Шукур ака йўл-йўлакай, жанжалкаш хотиним устимдан арз қилган бўлса-я, деб ич-этини ебди. Ота уни яхши кутиб олиб, зўр роллар яратавер, ёрдамимни аямайман, хотинингнинг бўлмағурлигидан ҳам хабарим бор. Сени анави «Насриддин Бухорода» фильмидаги қизга уйлантириб қўйсаккчи-а, дебди. Ўшанда фаришталар омин деган эканми, 1943 йилнинг 9 майида тўйимиз бўлди. Ҳамид Олимжон билан Зулфияхоним бош-қош бўлиб, раислик қилишди.

Биз қирқ беш йил бирга яшадик. Уч фарзанд кўриб, иккитасини бевақт тупроққа топширдик. Мана саккиз йилдирки ўзларидан ҳам ажраб қолдим. Энг яқин кишиларингдан кейин қолиб яшаш ҳам қийин экан.

— Туғилган кунингизда, байрамларда сизга нима совға қилардилар?

— У маоши ва майда-чуйда гонорарларини ҳисобга олмаганда қўлига пул тушмасди. Борини ҳам фалончига қарзга бердим дерди. Билардимки, кимгадир ачинганидан бериб юборган. Кинодаги пулларини мен бориб олардим. Шунинг учун ўзимга қилинадиган совғани ўзим танлаб, ёққанини харид қилардим.

— Оилавий масалаларда, умуман ҳаётда фикр-мулоҳазаларингизни ҳамиша ҳам эътиборга олармиди?

— Гапимни қайтармасди, доимо мен билан ҳисоблашарди. Таниш-билишларимизга ярим ҳазил, ярми чин қилиб «хотиннинг гапи мен учун бамисоли ёқимли мусиқа» дерди. Биргина ўқитувчи бўламан деганим учун педагогика институтининг инглиз тили факультетида кундузги бўлимида ўқитди. Болаларни жонидан ортиқ кўрарди. Кенжа қизим Шаҳнозани уйда елкасига миндириб эркаларди. Театрга ҳам бирга боришарди. Еру-кўкка ишонмасди. Болага ортиқча бино қўйиш ҳам бўлмас экан. Қизимиз «Аччиқ данак мағзи»дан кейин навбатдаги кинода суратга тушаётганида, 11 ёшида Тошкент денгизига чўкиб кетди. Бунга чидолмаган отаси уйимизда хонама-хона йиғлаб юрди. Биттаю-битта ўғлимиз Шавкатжон ҳам Москвада бевақт вафот этди. Шукур ака унинг тобутини кўриши билан «оҳ» дея ерга қулаганча ҳеч ўзига келмади. Айтишларича жасадини лаҳадга қўйишаётганда ҳам ўзини ташлаб юборибди. Аввалдан қон босими касали бор эди. Унга инсульт қўшилиб аҳволи ҳеч яхшиланмади. «Қиёмат қарз» спектаклидаги Сулаймон ота образи унинг энг сўнгги роли бўлиб қолди.

— Одам кексайиб, ёши бир жойга бориб қолганда ортига бир қайрилиб боқиши бор. Ана шундай лаҳзалардан ўтган умрингиздан мамнунлик ҳиссини туясизми? Ёки аксинчами?

- Ўтмишни хушнудлик билан хотирлайман. Шукур ака билан тинч-тотувликда чиройли ҳаёт кечирдик. Обрў, шон-шуҳрат, мол-давлатдан ҳам бенасиб бўлмадик. Чет элларда бўлдик. Бунинг учун яратганга шукуркимм, умр йўлдошимга миннатдорчилигим беадад. Бир неча йиллар ТошДУ да, сўнгра ҳуқуқшунослик институтида инглиз тили ўқитувчиси бўлиб ишладим. Талай методик қўлланмалар, ўзбекча-инглизча, инглизча-ўзбекча сўзлигининг муаллифиман, Қизим Шодияхон билан келиним Саидахонга, невараларимга кеча-ю кундуз сиҳат-омонлик, узоқ умр сўрайман. Илоҳим, ортимда қолиб, чироғимни ёқиб юришсин. Ёшим 74 да нафақага чиққанимга ҳам икки йил бўлиб қолди. Шу пайтгача Шукур аканинг нафақасини оламан. Ўзимникини рад этдим. Ўйламанг, яна эрининг нафақаси кўпроқдир-да, деб. Аксинча ўзимники кўпроқ. У кишининг номи ёдланиб турсин дейман-да. Шукур Бурхон номидаги маҳалла қўмитаси раисининг муовиниман. Яқинда эваралик бўлдим. Шу кунларда қабрини зиёрат қилиб, эвара кўрдингиз деб айтиб келмоқчиман... Ўзи тирик бўлганидами, боши осмонга етарди...

Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА
суҳбатлашди.

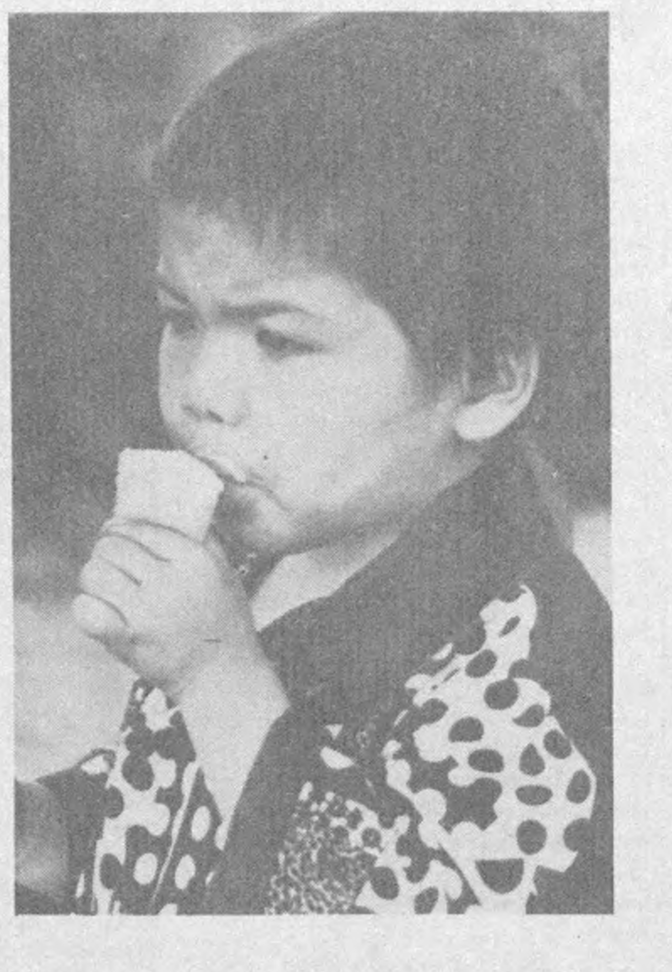

● **Музқаймоқ ҳаммага бирдек ёқади.**

«КСЕРОКС» АСЛИДА НИМА?

ДОЛЛАР... Немисча «талер»дан олинган оддий, лекин кейинги пайтда энг кўп тилга тушган сўз. АҚШнинг пул бирлиги сифатида 1786 йилдан буён муомалада ва жаҳон халқларини ўзига ром этган гўзал «кўк»шудир. Бизга эса яқиндан буён таниш. Хўш, қурол билан олиб бўлмайдиган чегаралардан ошиб, ўз қадр-қимматини йўқотмай келаётган «доллар»нинг шуҳрат қозонишига сабаб нима? Нега кўпчилик, мумтоз шоирларимиз ғазалларидан бир сатрни билмаса билмайдики, доллар қийматидан хабардор? Сир нимада экан?

Жаҳон ишбилармонлари тарихидан

Ўзи ўқиб ўрганган, устоз кўрмаган ихтирочи Честер Карлсон 1938 йили Американинг Астория шаҳрида биринчи марта автомат усул билан нусха кўчирди, афсуски, Честернинг ихтироси 20 дан зиёд компанияларнинг биронтасида ҳам қизиқиш уйғотмади. Лекин, Честер ҳам «бургага аччиқ қилиб кўрпа куйдирадиганлар» хилидан эмасди. Шунинг учун ҳам, гарчи тарвузи қўлтиғидан тушса-да, эсанкирамади, балки ўз ғоясини байроқ қилиб олға «сузаверди». Орадан ўн йил ўтди. Ҳали ҳануз бирор ҳомийдан нажот кутган Честер эшикма-эшик юравериб чарчади. Охири, камбағалгина «Халоид» фирмаси ксеронусха кўчирувчи аппаратлар ишлаб чиқаришга таваккал қилди.

Аввало, «Халоид»нинг бошлиғи Жо Уилсон тарҳларни обдон таҳлил этиб, сўнг бор буд-шудини кўзни чирт юмиб тикди. Уилсон шахс сифатида қизиққон, дадил, ўз фикрини бошқаларга юқтира оладиган, чаққон одам эди. У катта-катта фирмалар ҳам «етти ўлчаб» қоладиган дақиқаларда, ғоятда ишонч билан ҳаракатлана оларди. Хаёлига келиб қолган фикрни бутун жамоасига сингдириб ҳужумга ташланаверарди.

Айни шу жойда яратган эгам, доно ихтирочини зўр шерикка йўлиқтирди. Яна орадан ҳаяжонли ўн йил кечди...

914-расамаддаги илк нусха кўчириш ускунаси жаҳон бозорини забт этди. Бу воқеа 1959 йилда рўй берган бир пайтда «Халоид Ксерокс» компаниясининг Британиядаги «Рэнк Организейшн» фирмаси билан ҳамкорликдаги «Рэнк Ксерокс» компанияси ҳам Ғарб давлатларини мафтун этаётганди. Вақт эса кутиб турмайди, гўё дарёдек кўприкларни, қирғоқларни ортда қолдириб оқади. Бозор талаби ҳам, инсонлар онги ҳам ўзгара боради. Ҳар нарсага ҳар вақт тайёр туриш учун нима қилиш керак?

АҚШда 1961 йили «Ксерокс» («Ксеро Карлсон») фирмаси ташкил топди. Бу ўша Жо Уилсон ва Честер Карлсонлар бошқараётган фирманинг янги номи эди. Японияда «Фужи Ксерокс», Ҳиндистонда «Моди Ксерокс» қўшма корхоналари иш бошлади.

Жаҳонда нима кўп ихтирочи, айниқса ошиғи олчи бўлаётган маҳсулотни ўзи тайёрлашни хоҳловчилар анчагина. Ахир ускуна бор, уни ўйлаб топишга ҳожат йўқ, фақат у ер, бу ерини мураккаблаштирса тамом, вассалом. Шу тахлитда нусха кўчириш аппаратлари ишлаб чиқарадиган фирмалар сони 200 дан ошиб кетди. «Ксерокс»га рақобат кучайди. Аммо, ташаббусни бир сония ҳам қўлдан бермайдиган Жо Уилсон ва Честер Карлсонлар оғизларини шамолга тутиб туришмади.

Балки, ҳар бир қўшма корхонада «тадқиқот ва ихтирочилик маркази» барпо қилинди. Ускунанинг янги турини яратиш бўйича «Ксерокс» компаниясидан бир хил топшириқ барча марказларга юборилади. Қайси марказ тайёрлаган лойиҳа энг мукаммал бўлса, шу лойиҳа барча корхоналарда ишлаб чиқаришга қўйилади. Марказлар ўз лойиҳаларининг «олий» унвон олишидан манфаатдор ва шунга лойиқ қатъий изланади. Яъни «Ксерокс» компаниясига қарашли жами корхоналарнинг «Тадқиқот ва ихтирочилик марказ»лари ўртасида рақобат мавжуд. Бу — ички рақобат ташқи рақобатни енгиш усулидир.

Фақат бу эмас, «Ксерокс» компаниясининг шиори «Сифат орқали пешқадамлик». Маҳсулот тайёрлаш жараёнида эса «Сифатни ялпи назорат қилиш» услуби асосига қурилган. Яъни «Ксерокс» нусха кўчирувчи ускунаси ҳам қайсидир ускунада ишлаб чиқарилади. Демак, «Ксерокс»лар сифатли бўлиши учун аввало корхонадаги ускуналар сифатли ишлаб чиқара олиши керак. Тўғрироғи, тайёр маҳсулотнинг сифатини текширишдан кўра, шу маҳсулот чиқарадиган жараёнлар кучли назоратга олинди. Токи касал фарзанд туғилмаслиги учун унинг ота-онасини даволаш зарур, модомики, бола касалманд экан, нуқсон ота-онадан қидириб топилади, токи кейинги зурриёд нуқсондан ҳоли дунёга келсин...

Хуллас, оламда қанчадан-қанча нусха ўчириш ускунаси ишлаб чиқарадиган фирмалар бунёдга келмасин, барибир ғолибликни «Ксерокс» ҳеч кимга бермади. Аксинча, жаҳон аҳли нусха кўчириш аппаратларини шу фирманинг номи билан «Ксерокс» деб юритади. Буни ҳеч ким инкор қила олмайди. Ҳатто, телефон, телефакс, лазер принтер, Етнерт компьютер тармоғи, компьютернинг «сичқончаси», жилосиз санам, хира ойна каби нарсалар муаллифлари ҳам «Ксерокс» компанияси олимларидир.

Айни кунларда «Ксерокс» компанияси ускуналарнинг 50-туркуми бўйича маҳсулот ишлаб чиқаради. Шунингдек, бошқа туркумларни узлуксиз такомиллаштиради. «Ксерокс корпорейшн» халқаро компанияси АҚШнинг Лос-Анжелос шаҳрида макон тутган.

Биз юқорида «доллар»дан гап очган эдик, «доллар» билан ушбу мақолага нуқта қўймоқчимиз. Доллар — бу — пул бирлиги. Унинг қиймати ошишига ҳисса қўшаётган компаниялардан бири «Ксерокс». «Ксерокс»га бўлган ишонч, аппаратнинг нуфузи ошган сайин, долларнинг ҳам қадди баланд. Бир сўз билан айтганда жаҳон бозорини забт этган сифатли маҳсулот тегишли бўлган мамлакат ҳам, унинг пули ҳам салобатли кўринади. Яна ҳам очиқ айтадиган бўлсак, Американинг Карлсон ва Уилсон каби тадбиркорлари ҳар бир долларни сифатли маҳсулот билан таъминлай олганлар. Бор-йўғи шу.

Жаҳон матбуоти асосида
Тўлқин ЁРҚУЛОВ
тайёрлаган.

Қариялар куни олдидан

Тошкент вилояти Фахрийлар кенгашида бўлиб ўтган навбатдаги йиғилиш 1 октябрь — Қариялар кунини нишонлаш, пахта йиғим-теримида фахрийларнинг иштироки ва шунга ўхшаш бир қанча муҳим масалаларга бағишланди.

Вилоят Фахрийлар кенгашининг раиси А.Алимов йиғилишни очар экан, барча отахон ва онахонларни байрам кунида йўқлаш, улар меҳнатини эъзозлаш лозимлигини таъкидлади. Доимо меҳнатда илғор бўлган ватанпарвар қарияларимиз умумхалқ сафарбарлигига ўз улушларини қўшажаклари, байрамни меҳнатчилар ёнида бўлиб кутиб олишни мўлжаллаётганликларини айтдилар.

М.ОБИДОВА.

«ҚИРҚ КОКИЛ»ЛИЛАР ТАНЛОВИ

Тошкентдаги «Туркистон» саройида ўтказилган Марказий Осиё сартарошларининг «Қирқ кокил» иккинчи халқаро танлови иштирокчилар ва томошабинлар учун гўзаллик ва маҳорат намойишига айланди.

Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистоннинг машҳур ва ёш усталари сартарошлик санъатини кўз-кўз қилиш борасида беллашдилар. Томошабинлар кўз олдида янги санъат «асар»лари пайдо бўлди.

Тошкентдаги «Юнусобод» спорт мажмуи сартарошхонаси устаси Лилия Муфтахованинг «Наврўз» деб номланган сочпардози биринчи ўринни олди.

Иккинчи марта ўтказилган бу танлов республикамиз усталарининг тўла устунлиги билан якунланди — Ўзбекистон усталари биринчи ўринни эгаллади. Тожикистонлик усталар командаси таваккал қилгани ва жасорати учун махсус совринга лойиқ кўрилди.

— Минтақамизда сартарошлик соҳасидаги янги, шарқона усул пайдо бўлди, — деди «Дилором» сартарошлик хизмати фирмаси бош директори Одил Абдураҳмонов. — У ўзига хослик билан миллий услубларнинг уйғунлаштириб юборилгани туфайли тобора кенг майдонни забт этмоқда. Бундай танловлар — қизиқарли томошагина эмас. Улар иштирокчиларга ўз имкониятларини намойиш қилиш учун шароит ҳам яратади.

А.ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

СПОРТ *СПОРТ**СПОРТ**СПОРТ*

ГАРРИ КАСПАРОВ МИЛЛИОНЕРМИ?

МАЪЛУМКИ, шахмат бўйича жаҳон чемпиони Гарри Каспаров олтиндан ясалган ва брильянт доначалари билан сайқал берилган «тожи»ни кимошди савдосида Қалмиқистоннинг ҳозирги президенти Кирсен Илимжоновга сотиб юборган эди. Кирсеннинг ўша қимматбаҳо мулки ҳозир Европадаги нуфузли банкларнинг бирида сейфда сақланяпти. Каспаров нима учун «тожи»дан воз кечди?

Спорт юлдузлари ҳаётидан бир шингил

Нима, яшашга пули қолмаганмиди? Йўқ, Каспаров оч қоладиган одамлар тоифасидан эмас. Чунки унинг изларидан доллар ўсиб чиқаверади. Аммо, ўжар Гарри шахматчиларнинг қонуний ФИДЕ ташкилоти билан уришиб қолиб, ўзи Профессионал шахматчилар ассоциациясини ташкил этди. ПША эса ФИДЕ билан рақобатга киришди. Рақобат қуруқ гап эмас, албатта. Рақобат дегани — ким пулдор бўлса, ўша майдонда қолади, демакдир. Кучлилар яшайди, кучсизлар яшамайди. Рақобат шафқатсиз бўлади... Каспаровнинг ПШАси ҳам бозор иқтисодининг «олтин қоидаси»ни жуда яхши билади. Шу сабабли Гарри ўз «тожи»ни сотиб, бели бақувват ҳомий («ИНТЕЛ» халқаро концерни) топиб ПША шиори остида йирик мусобақалар уюштирди, саралаш мусобақалари ўтказди. Шахмат тахтасида дона сурадиган гроссмейстерлар бекорга бошларини чангаллаб ўтирмайдилар: уларнинг ҳар бир учрашуви жуда катта миқдорда пул туради. Енгилган ҳам пул олади, ғолиб ҳам пул олади. «Сиғса ҳам, сиғмаса ҳам бир танга» деган мақол айнан халқаро гроссмейстерлар тўғрисида айтилганга ўхшайди. Хуллас, Г. Каспаров молини сотиб, обрў-эътиборини гаровга қўйиб, ПШАни оёққа қўйди. Яқинда эса ПША версияси бўйича жаҳон чемпионатининг финал мусобақаси Нью-Йоркдаги Жаҳон тижорат марказида «старт» олди. Профессионал шахматчилар орасида жаҳон чемпиони унвонини қўлга киритиш учун Гарри Каспаровга қарши ҳиндистонлик ёш гроссмейстер В. АНАНД саҳнага чиқди (дастлабки партиялар дурранг бўлди). Бу мусобақада қатнашаётган ўйинчилар бир ярим миллион долларни ўзаро бўлиб оладилар (ютган киши олтмиш фоиз миқдорда совринн олади). Яъни, ғолиб тўққиз юз минг доллар пул олади. Лекин 1990 йили Каспаров билан Карпов ўртасида бўлиб ўтган финал ўйинида уч миллион доллар миқдорида соврин қўйилган эди. Г. Каспаровнинг айтишича, ПША ҳам шахмат мусобақаларида уч миллион доллардан ортиқ пулни тақсимлаб берибди. Фақат бу гал ўша пул финалга чиққан икки гроссмейстерга эмас, балки саралаш ўйинларида қатнашган ўйинчиларга ҳам берилибди. Шахсан Каспаровнинг ўзи ўтган икки йил мобайнида шахмат мусобақаларида уч юз минг доллар соф даромад қилди. Албатта, Г. Каспаров фақат шахмат билан тирикчилик қиляпти деб бўлмайди. Бундан ташқари, унинг шахсий фирмаси ҳам бор. Бу фирманинг қароргоҳи Лондонда жойлашган бўлиб, Россия бозорига кирмоқчи бўлган бойларга маслаҳат беради ва машина савдоси билан шуғулланади. Қисқаси, Г. Каспаров бир йилда энг камида бир миллион доллар атрофида пул топади. Шунинг учун у 3-4 йилдан сўнг сиёсат билан жиддий шуғулланиш ниятида. Германияда нашр қилинадиган «Шпинель» журналининг мухбири: «Қандай сиёсий мансабни эгаллаш ниятидасиз?» деб сўрайди Гарридан. Чемпион эса иккиланиб ўтирмасдан: «Мен иккинчи ўринда юрадиган одамлар тоифасидан эмасман», деб дангал жавоб беради. Демак, балки 2000 йилдан сўнг Россия президенти лавозимида Гарри Каспаровни учратишимиз ҳам мумкин...

Ҳозирча эса Каспаров сиёсатга деярли аралашмаяпти. Аксинча, «агар Россияда КАРПОВнинг оғайнилари бўлмиш коммунистлар шу йил декабрь ойида бўладиган парламент сайловларида ғолиб келсалар борми, Россияда менга жой қолмайди», деб хавотирланяпти Г. Каспаров. Боз устига, «Карпов коммунизм даврида ҳокимиятни қандай қилиб қўлга киритишнинг ҳавосини олган» экан...

Одатда, биз миллионерларга ҳавас қиламиз. Бироқ, гадонинг душмани гадо бўлади, деганларидек, миллионерларнинг ҳам ўзига яраша рақиблари бўлади. Улар кечаси бемалол ухлай олмайдилар...

Ш. ТЎРАЕВ.

Теннис юлдузи бўламан

Даврон АҲМАД суратлари.

ФУТБОЛ

ОЧКОЛАР ТЕНГЛАШДИ

МАМЛАКАТНИНГ уч карра чемпиони — Фарғонанинг «Нефтчи» футболчилари изидан кетма-кет қувиб келаётган Наманганнинг «Навбаҳор» футболчилари ўтган якшанба куни Жиззахда «Сўғдиёна» футболчиларини кескин курашда 2:1 ҳисобида мағлуб этиб, очколарини 57 тага етказишди. «Нефтчи» эса бу турда дам олди. Фарғоналиклар Осиё чемпионлари кубоги мусобақаларида иштирок этаётганликлари туфайли, «Пахтакор» билан бўладиган ўйинлари бошқа кунга кўчирилди. Шундай қилиб «Нефтчи» ва «Навбаҳор» жамоалари ҳисобида бугунгача 57 тадан очко бор. Медалларга яна бир даъвогар ҳисобланган МХСК Қўқонда «Темирйўлчи» меҳмони бўлиб 2:0 ҳисобида ғалабага эришди. Шу турда «Политотдел» «Нурафшон» билан учрашиши лозим эди. Бироқ бухоролик футболчилар чемпионатдан четлатганликлари сабабли «Политотдел»га уч очко ёзилди. 23-турнинг қолган ўйинларида қуйидаги натижалар қайд этилди. «Янгиер» — «Динамо»—1:0, «Наврўз» — «Атласчи» — 1:0, АСК — «Чирчиқ»—2:1, «Трактор» — «Машъал»—2:1.

«ҒАЗАЛКЕНТ» ЮТҚАЗДИ

БИРИНЧИ гуруҳнинг иккинчи минтақасида пешқадамлик қилаётган Косонсойнинг «Кушон» футболчилари «Гулистон» жамоасини қабул қилишиб йирик 5-2 ҳисобида устун келишди ва ҳамон якка пешқадамлик қилишмоқда. Тошкентнинг «Чилонзор» жамоаси, «Олтинкўл» билан 1:1 ҳисобида дуранг ўйнади. Бўстонлиқнинг «Ғазалкент» футболчилари ўз майдонларида кутилмаганда энг охирги ўринда бораётган Ҳаққулободнинг «Норин» жамоасига 2:3 ҳисобида ютқазиб қўйишди. Шанба куни бўлган 25-турнинг қолган ўйинлари қуйидаги натижалар билан тугади: «Кимёгар» — «Шаҳрихон»—0:2, «Боғдодчи» — «Маданият»—0:1.

Биринчи гуруҳ қатнашчилари яна бир турдан сўнг давра беллашувларига якун ясайдилар, сўнгра иккала минтақа пешқадамлари биргалашиб келаси мавсум олий табақада иштирок этиш ҳуқуқини берадиган икки йўлланма учун финал баҳсларини бошлашади.

ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ХЎЖАЛИК СУДИНИНГ АХБОРОТИ

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди томонидан Ўзбекистон Республикаси Давлат Солиқ қўмитаси ва Молия Вазирлигининг розилиги билан 1995 йил 26 июлда Ўзбекистон Республикаси хўжалик судларини ривожлантириш фондига маблағ ундириш ва ҳисобга ўтказиш тартиби тасдиқланди ва

1995 ЙИЛ 1 АВГУСТДАН КУЧГА КИРДИ

Ушбу янги Тартибга биноан давлат божини тўлаш Тошкент вилояти хўжалик судига даъво аризаси билан мурожаат қилинаётганда (даъво қийматининг 10 фоизи) ва ҳал қилув қарорини назорат тартибида кўриб чиқиш бўйича арз қилинаётганда (низолашаётган қийматнинг 5 фоизи) ҳисобга ўтказиш йўли билан иккита тўлов топшириқномаси асосида амалга оширилади. Яъни давлат божини 90 фоизи Саноат қурилиш банкининг Тошкент шаҳар Меҳнат бўлимидаги 2-бўлим, 3-параграф, 57-рамзи бўйича 000101957 — сонли ҳисоб рақами орқали Ўзбекистон Республикаси бюджетига, 10 фоизи эса Саноат қурилиши банкининг Тошкент шаҳар Меҳнат Бўлимидаги 000141768 — сонли ҳисоб рақами ва 172627315 — сонли МФО орқали Тошкент хўжалик суди ҳисобига ўтказилади.

Маълумот учун телефон 44-21-53.

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ХЎЖАЛИК СУДИ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOŞKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: *хатлар ва оммавий ишлар бўлими:* *33-40-48* *Эълонлар:* *33-99-15, 32-57-27.*

• Мақолалар, эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун муаллифлар, реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

• Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0385. Ҳажми — 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2.

"Шарқ" нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 21.30. 1 2 3 4 5 6